

BESZÁMOLÓ

**a Bankszövetség 2016 harmadik negyedévi
tevékenységéről**

Budapest, 2016. november

Tartalomjegyzék

I. Vezetői összefoglaló	4
II. Makrogazdasági kitekintés, a bankszektor működési feltételei.....	7
III. Vállalati hitelezés.....	10
A NÖVEKEDÉSI HITELPROGRAM (NHP) HARMADIK SZAKASZÁNAK EREDMÉNYEI	10
IV. Lakossági hitelezés	10
AZ ÁLLAMI LAKÁSTÁMOGATÁSI RENDELETEK MÓDOSÍTÁSA	11
MAGÁNCSD: VAGYONÉRTÉKESÍTÉSI RENDELET.....	11
V. A bankszektor működését befolyásoló további fontosabb szabályozási fejlemények	12
A JOGI MUNKABIZOTTSÁG PTK. MÓDOSÍTÁSRÓL SZÓLÓ SZEMINÁRIUMA	12
AZ ÁTALAKÍTÁSOS ÖNÁLLÓ ZÁLOGJOGGAL KAPCSOLATOS KÉRDÉSEK	12
A KÖZBESZERZÉSI TÖRVÉNY FOLYAMATBAN LÉVŐ MÓDOSÍTÁSA	13
A BÍRÓSÁGI VÉGREHAJTÁSI TÖRVÉNY FELÜLVIZSGÁLATA	14
A VERSENYTÖRVÉNY (TPVT.) MÓDOSÍTÁSA: LEVÉL AZ IM-NEK	14
A HATÓSÁGI MEGKERESÉSEK ELEKTRONIZÁLÁSA.....	15
VI. A Magyar Nemzeti Bankkal kapcsolatos fejlemények.....	15
A JEGYBANK IRÁNYADÓ ESZKÖZÉNEK ÁTALAKÍTÁSA.....	15
A HITELKOCKÁZAT KEZELÉSÉVEL KAPCSOLATOS RENDELET- ÉS AJÁNLÁS TERVEZETEK	16
MNB AJÁNLÁSTERVEZET A NEMFIZETŐ VÁLLALATI HITELEK BÍRÓSÁGON KÍVÜLI ÁTSTRUKTURÁLÁSÁRÓL	17
AZ ÁLTALÁNOS FOGYASZTÓVÉDELMI ELVEK ALKALMAZÁSÁRÓL SZÓLÓ ÚJ MNB AJÁNLÁS TERVEZETE	17
A BUBOR JEGYZÉSSEL KAPCSOLATOS FEJLEMÉNYEK	18
A 2017. ÉVI ADATSZOLGÁLTATÁSI KÖVETELMÉNYEK.....	18
VII. Pénzforgalom	19
AZ EU BANKSZÁMLA IRÁNYELVÉNEK (PAD) HAZAI ÁTÜLTETÉSE (ALAPSZÁMLA, BANKSZÁMLA-VÁLTÁS)	19
A TRANZAKCIÓS ILLETÉKKEL KAPCSOLATOS KÚRIAI DÖNTÉS	20
AZ EGYETEMES SZOLGÁLTATÓ VÁLTÁSOKBÓL ADÓDÓ CSOB FELADATOK.....	21
BANKKÁRTYA AKTUALITÁSOK.....	21
A PÉNZFORGALMI IRÁNYELV (PSD2) IMPLEMENTÁLÁSA	22
A SEPA-VAL KAPCSOLATOS FEJLEMÉNYEK	24
A SWIFT ÉVES GLOBÁLIS KONFERENCIÁJA (SIBOS)	25
VIII. Adózás, számvitel	26
MBSZ JAVASLATOK AZ ADÓTÖRVÉNY MÓDOSÍTÁSÁRA.....	26
A 2017 ÉVI IFRS ÁTTÉRÉS BEJELENTÉSÉNEK MÓDJA.....	26
IX. Bankszövetségi fejlemények	27
PÉNZ7 – FELKÉSZÜLÉS, 2017 ÉVI TERVEK.....	27
KOMMUNIKÁCIÓS STATISZTIKA ÉS AKTUALITÁSOK	27
AZ ELŐZŐKBEN NEM EMLÍTETT MUNKABIZOTTSÁGOK, MUNKACSOPORTOK	28
MELLÉKLET- NEMZETKÖZI KITEKINTÉS: SZABÁLYOZÁS, FELÜGYELET	31
I Globális szabályozás	31

I.1 PÉNZÜGYI STABILITÁSI TANÁCS (FSB)	31
I.2 BÁZELI BANKFELÜGYELETI BIZOTTSÁG (BCBS).....	32
II Európai szabályozás.....	34
II.1 ÁLTALÁNOS KERETEK.....	34
II.2 NYILVÁNOS KONZULTÁCIÓ A MAKROPRUDENCIÁLIS SZABÁLYOZÁSI KERETEKRŐL.....	35
II.3 Bankunió.....	36
II.4 A Tőkepiaci Unió (CMU) létrehozásának a felgyorsítása	39
II.5 Szerkezeti reform	40
II.6 Európai Bankhatóság.....	40

I. Vezetői összefoglaló

2016. harmadik negyedévében a **világgazdaság** növekedési üteme némileg tovább lassult. Az IMF legfrissebb, októberi előrejelzése szerint a GDP éves bővülési üteme az Egyesült Államokban 1,6, az Euró zónában 1,7, Japánban 0,5, Kínában 6,6 százalék lehet. A globálisan meghatározó jegybankok továbbra is laza monetáris politikát folytatnak. A hosszabb távon laza, illetve tovább enyhülő jegybanki politikák fennmaradását a korábbi várakozásoknál kisebb mértékű gazdasági bővülés, a változatlanul alacsony infláció és a meglévő pénzügyi kockázatok is valószínűsítik. E kockázatok közül a Deutsche Bankkal kapcsolatos problémák (a bank részvény- és kötvényciklusainak a példa nélkül álló esése), az amerikai elnökválasztás pénzügyi piacok számára kedvezőtlen eredményének a lehetősége, valamint a Brexit körüli bizonytalanságok érdemelnek kiemelés.

A legfrissebb adatok azt támasztják alá, hogy **a magyar gazdaság** első negyedéves gyenge teljesítménye átmeneti volt, a viszonylag dinamikus növekedés folytatódik, a harmadik negyedéves bővülés valószínűleg meghaladja a második negyedévben mért 2,6%-os ütemet. Az augusztusi ipari termelés 3,5%-kal nagyobb volt az egy évvel korábbinál, az építőipari termelés visszaesése számottevően csökkent. Az aktuálisan elérhető termésbecslések alapján a mezőgazdaság várhatóan igen kedvezően járul hozzá a gazdaság növekedéséhez. Számos tényező mutat arra, hogy a harmadik negyedévre 3% körülre becsült GDP növekedési ütem a negyedik negyedévre tovább gyorsul, így a Nemzetgazdasági Minisztérium 2016-ra vonatkozó 2,5 százalékos GDP növekedés előrejelzése akár túl konzervatívnak bizonyulhat és a tényleges érték közelebb lehet a jegybank 3,0 százalékos prognózisához. A növekedést felhasználási oldalról tápláló lakossági fogyasztást a változatlanul kedvező foglalkoztatási- és bérmutatók támogatják. Az egyensúlyi mutatókat tekintve a költségvetés helyzete továbbra is rendkívül kedvező, első kilenc hónap összesített hiánya gyakorlatilag nullára csökkent. Az év végére az államadósság a GDP 73-74 százalékára mérséklődhet. A kedvező adatok a költségvetési élnökítés lehetőségét is magukban hordozzák. Az államkötvényciklusok alacsonyak: az egy éves papír hozama 0,7 százalék alatt, a 10 évesé 3 százalék körül mozgott. Az infláció éves üteme szeptemberben 0,6 százalék, maginfláció némileg magasabb 1,4 százalék volt. A jegybank várakozásai szerint a 3 százalékos inflációs célkitűzés csak 2018 közepére teljesül. A Magyar Nemzeti Bank a negyedévben nem változtatott a kamatszinten és korábbi bejelentésével összhangban korlátozza az irányadó eszköz állományt: a jelenlegi közel 1800 milliárd forintnyi három hónapos betétállományt a felére csökkenti az év végére. Szeptemberben az euró/forint árfolyam lefelé kitört a korábbi 310-315 forint körüli sávból, a kurzus 303 forintig erősödött, majd visszatért a 307 forint körüli szintre.

A harmadik negyedévben a **hitelintézetek** összesített mérlegfőösszege kismértékben növekedett. A forrás oldalon a bővülést a bankközi állományok és a saját tőke növekménye okozta, amihez a betétállomány mérsékelt emelkedése is hozzájárult. A teljes betétállomány az egy százalékot kissé meghaladóan, 180 milliárd forinttal növekedett. A saját tőke 5,4%-os, 180 milliárd forintnyi növekménye felerészben az évközi pozitív eredmény hatása. Az eszközállomány növekedésében a bankközi betétállomány gyarapodása és a hitelállomány emelkedése játszott fontos szerepet. A nettó hitelállományt az elszámolt értékvesztés 104 milliárd forintos feloldása is bővítette. A változások eredőjeként a hitelintézeti szektor nettó hitel/betét mutatója a második negyedévi 95%-ról szeptember végére 97,3%-ra emelkedett. 2016 első három negyedévében az adózás előtti eredmény a korábbi évek azonos időszakához mérten továbbra is kiugró volt, csaknem elérte a 452 milliárd forintot. A magas eredmény mutatók mögött azonban jellemzően egyszeri, illetve nem a magyar bankrendszer működéséhez kapcsolódó tényezők állnak (értékvesztés feloldás, Visa Europe részvények eladása több bank által, külföldi leányvállalatok osztaléka), középtávon az alacsony hozamkörnyezet Magyarországon is kedvezőtlenül befolyásolja a bankrendszer profitabilitását.

Az elmúlt hónapokban a jelentős lakossági jelzáloghitel állománnyal rendelkező bankok számára a Magyar Nemzeti Bank által rendeletileg előírt **jelzáloghitel megfelelési mutató teljesítésére való**

felkészülés jelentette a legnagyobb feladatot. A mutatónak való megfelelés elősegítése érdekében a *Polgári Törvénykönyv módosítása* lefektette az *önálló zálogjog anyagi jogi szabályait*, megteremtette az *átalakításos önálló zálogjog* intézményét és rögzítette az *átalakítás folyamatát*. Az Országgyűlés október végén e körben – többek között a Bankszövetség kezdeményezésére is – további módosításokat fogadott el, amelyek elsődleges célja a zálogjog átalakítással kapcsolatos adminisztratív folyamat egyszerűsítése. A bankok átvizsgálták az átalakításra szóba jöhető portfólióikat, s az előttünk álló időszakban várhatóan nagy állományokat érintően végzik el az átalakítást. Az állományok jelzáloglevéllel való refinanszírozására – a meglévők mellett – három új jelzálogbank kezdi meg a működését.

A jelzáloghitelezést érintő további fontos fejlemény, hogy szeptemberben megjelent a **Családi Otthonteremtési Kedvezményt (CSOK) szabályozó rendeletek** régóta várt **módosítása**, ami lényegében megegyezett az ügyfelek számára könnyítést jelentő, a bankok által korábban megismert véleményezett és támogatott tervvel.

A **magáncsőd** lehetőségével továbbra is csak nagyon kevesen élnek, ezért a törvényt eredetileg kezdeményező politikai párt a magánszemélyek adósságrendezését szabályozó törvény teljes felülvizsgálatát kívánja elérni. Az eljárás egyszerűsítését a főhitelező bankok is támogatnák. Lassan a gyakorlatban is problémát okoz, hogy a *vagyonértékesítés szabályait rendező kormányrendelet* elfogadása a sokszori egyeztetés dacára, továbbra is késik.

A Miniszterelnökségnél még tavasszal kezdeményeztük a **közbeszerzési törvény módosítását**, de az elfogadott megoldás és az *öntisztázás* bankok figyelmébe ajánlott intézménye nehezen megvalósítható megoldást ad a bankrendszer jelentős hányadának a közbeszerzésből történt kizárására. A *kizárás alóli felmentési eljárás* nem szabályozott, felmentés a MEH szerint csak különösen indokolt esetben adható. A Magyar Bankszövetség kifogásolta azt a **versenytörvény módosítására vonatkozó javaslatot** is, amely lehetővé tenné, hogy a GVH bármely összeolvadás ügyében – a végrehajtástól számított hat hónapon belül, értékhatártól függetlenül – vizsgálatot folytasson, ami bizonytalanná tenné a rendkívüli költségekkel és munkaerő-ráfordítással járó fúziókat.

A **Magyar Nemzeti Bank** irányadó eszközének a korlátozásával és a Növekedési Hitelprogram igénybevitelét szabályozó határidők meghosszabbításával kívánja ösztönözni a vállalati hitelezést. A szükséges egyeztetést követően októberben kihirdették az MNB *hitelkockázat kezelésével kapcsolatos szabályozási csomagját*, amelynek elemei Az ügyfél- és partnerminősítés, valamint a fedezetértékelés prudenciális követelményeiről szóló MNB rendelet, A nem teljesítő kitettségre és az átstrukturált követelésre vonatkozó prudenciális követelményekről szóló MNB rendelet, valamint A hitelkockázatok méréséről, kezeléséről és kontrolljáról szóló MNB ajánlás. A csomagban a nem teljesítő kitettségre és az átstrukturált követelésre vonatkozó, EU szinten egységes definíció és adatszolgáltatási előírások jelentik a legfontosabb újdonságot. Az MNB Fogyasztóvédelmi igazgatósága a 2013. október 1 előtt kiadott PSZÁF ajánlások felülvizsgálata keretében áttekintette és egy dokumentumban foglalta össze és konzultációra bocsátotta az *általános fogyasztóvédelmi elvek alkalmazásáról szóló új MNB ajánlás* tervezetét. A *nemfizető vállalati hitelek bíróságon kívüli átstrukturálásáról szóló* – az EBRD szakmai támogatásával készített - *ajánlás tervezetről* szintén széles körben egyeztetett a jegybank, és a témakörben az MBSZ szakértőjének a részvételével nemzetközi konferenciát is szervezett. A korábban elhatározottaknak megfelelően az MNB 2016. november 1-től átveszi a *BUBOR jegyzéssel* kapcsolatos adminisztratív feladatokat. Az ehhez szükséges együttműködési megállapodást az érintett felek (MNB - Magyar Forex Társaság - Bankszövetség) 2016. szeptember 12-én hagyták jóvá. A 2017. évi adatszolgáltatási követelmények részint az IFRS átállás, részint az MNB folyamatosan növekvő adatigényei miatt jelentősen átalakulnak. A jegybank azt is bejelentette, hogy 2018-tól a COREP és a FINREP jelentéseket XBRL formátumban kéri a bankoktól, de az egyéb kötelezettségekre figyelemmel ennek elhalasztását kezdeményeztük.

A pénzforgalom területén az *EU Bankszámla irányelvének* a hazai bevezetése, a vonatkozó kormányrendeleteknek megfelelő alapszámla és bankszámla-váltás konstrukciók előírt határidőre történő kialakítása jelentette a legnagyobb kihívást. Az egységes bankszámla váltási eljárás kialakításában a Giro Zrt. is tevékenyen közreműködött. A *csoportos beszedések* egyetemes szolgáltató váltásokból adódó átirányítása ugyancsak jelentős operatív banki közreműködést igényelt. További fontos feladat volt a *SEPA Végdátum rendeletével* kapcsolatos szakmai és kommunikációs támogató terv végrehajtása. Az *új pénzforgalmi irányelv (PSD2)* implementálása során a harmadik fél szolgáltató kezelése lesz a kulcselem.

A **globális szabályozás** egyik legfontosabb fórumát jelentő *Pénzügyi Stabilitási Tanács* az idén második alkalommal készítette el *éves jelentését*, amely szerint a válság után elhatározott új szabályok implementálása folyamatos, de nem egyenletes. A reformok hatására a globális pénzügyi rendszer jó állapotban van. A legnagyobb nemzetközileg aktív bankok sokkal stabilabbak, mint a válság előtt és úgy teljesítik a Bázeli III szabályozás tőke megfelelési és likviditási sztenderdjeit, hogy közben a reálgazdaság hitelezését is fenntartották. A hatékony szanálási rezsimok felépítését, a határokon átnyúló cégek szanálási terveit, az OTC piacok reformját, valamint az árnyékbanki tevékenység piaci finanszírozássá való átalakítását érintően ugyanakkor még nagyon sok a tennivaló. A *Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság* a *Bázeli III szabályozási csomag véglegesítésén* dolgozik, miközben legutóbbi - a sztenderd módszerek kockázat érzékenységet javító, s ezzel egyidejűleg a belső modellek használatát korlátozó - javaslatait a várható tőkekövetelmény növekedés miatt számos kritika érte. A Bizottság maga is úgy akarja kialakítani a végső kalibrációt, hogy az ne eredményezze a szabályozói tőkeszükséglet szignifikáns megemelését.

A reform egyik utolsó lépéseként a BCBS júliusban publikálta *az értékpapírosított követelések kezelésének a felülvizsgált kereteit*, amely az egyszerű, átlátható és összehasonlítható értékpapírosítás felügyeleti tőkekövetelményét is tartalmazza.

A szeptember közepén Pozsonyban tartott uniós csúcstalálkozón az **európai** vezetők deklarációban erősítették meg a Brexit utáni együttműködési szándékukat, az EU tényleges fejlődési iránya a több nagy tagállamban közelgő parlamenti választások, illetve népszavazás miatt meglehetősen bizonytalan. A **szabályozás** területén a Bizottság a *Tőkepiaci Unió létrehozásának a felgyorsítására törekszik*, azt remélve, hogy az emberek már rövidtávon érezni és értékelni fogják az elért eredményeket. A *Bankuniót* tekintve az *Egységes Felügyeleti Rendszer (SSM)* az elvárásoknak megfelelően működik, az *Egységes Szanálási Rendszer (SRM)* kialakítása - a keretek formális megteremtését követően - rendben folyik. Az utóbbi területen a legnagyobb szakpolitikai feladatot a teljes veszteségviselő kapacitásra (TLAC) vonatkozó globális szabályozás EU jogrendbe illesztése, és a saját tőkére és figyelembe vehető kötelezettségekre (MREL) vonatkozó - korábban megalkotott - uniós szabályozás ehhez igazodó módosítása jelenti. Az *Egységes Európai Betétbiztosítás Rendszer (EDIS)* létrehozását illetően a tagországok és a parlamenti képviselők egyaránt megosztottak. A Bizottság ismételten napirendre venné a - Parlamentben egyszer már fiaszt - *szerkezeti reform (BSR)* kérdését, de erre nem biztos, hogy sor kerül. A *makroprudenciális szabályozási keretekről kezdett nyilvános konzultáció* az eszköztár különböző alkotórészei között átfedések és inkonzisztenciák kiküszöbölését, a hatékonyság és a transzparencia növelését, a nemzeti rugalmasság és az európai szintű koordináció közötti helyes arány megtalálását, valamint a hatóságok közötti nemzeti és az EU szintű együttműködés javítását célozza.

II. Makrogazdasági kitekintés, a bankszektor működési feltételei

2016. harmadik negyedévében a **világgazdaság** növekedési üteme némileg tovább lassult. Az IMF legfrissebb, októberi előrejelzése szerint a GDP éves bővülési üteme az Egyesült Államokban 1,6, az Euró zónában 1,7, Japánban 0,5, Kínában 6,6 százalékos lehet.

A **globálisan** meghatározó jegybankok továbbra is laza **monetáris politikát** folytatnak. A FED és az ECB nem változtatott eddigi politikáján, míg a japán jegybank új intézkedéseket vezetett be a további lazítás irányába. Biztosítja, hogy a 10 éves államkötvények hozama 0 százalék marad, valamint középtávon túllő a 2 százalékos inflációs célon. A BOJ eddigi eszközvásárlásaival valamint újabb intézkedéseivel nem érte el célját, ezért elképzelhető további eszközök, például a „helikopterpénz” bevezetése. (A helikopterpénz azt jelenti, hogy a jegybank nem meglévő banki- illetve állampapírokat vásárol, hanem az új pénzt közvetlenül pumpálja be a gazdaságba, például a - kifejezetten ebből a célból megnövelt - költségvetési hiány finanszírozásán keresztül.) A japán monetáris politika azért is érdekes az egész világ számára, mivel egyre inkább úgy tűnik, hogy a pénzügyi folyamatok az Egyesült Államokban és az Euró zónában is hasonló irányba tartanak, vezető pénzügyi szervezetek, jegybankárok gondolkodásában egyre inkább megjelenik a „helikopterpénz” gondolata. A további lazításnak ellentmond, hogy a piacok jelenleg 60 százalék feletti esélyt adnak egy decemberi FED kamatemelésnek. Azonban a kamatemelés önmagát be nem teljesítő jóslatnak bizonyulhat: a kamatemelés valósággá válása a piacokon olyan kockázatkörülést és turbulenciát eredményezne, amely ellehetetleníti a kamatemelést. Ezért globálisan inkább a hosszú időn át fennmaradó laza, illetve tovább enyhülő jegybanki politikák valószínűsíthetők. Ezt a korábbi várakozásoknál kisebb mértékű gazdasági bővülés, az egyelőre változatlanul alacsony infláció (fogyasztói árindex) és a meglévő pénzügyi kockázatok is alátámasztják.

A horizonton megjelenő **pénzügyi kockázatok** közül a következők érdemelnek kiemelés:

A **Deutsche Bank** részvény- valamint kötvényárfolyamai további, sosem látott mélységbe süllyedtek. A már ismert nehézségeken túl az amerikai igazságügyi minisztérium 14 milliárd dollár kártérítést követel a Deutsche Banktól az amerikai származtatott jelzálogpapírokkal kapcsolatos korábbi tevékenysége miatt. Emellett az olasz pénzügyi hatóságok azzal vádolták meg a német bankóriást, hogy az határidős ügyletek segítségével közrejátszott egyes olasz bankok veszteségeinek mérlegen kívülre helyezésében. Mivel a Deutsche Bank a világ pénzügyi rendszerének egyik legfontosabb résztvevője, a piacok azt feltételezik, hogy további árfolyamesés, illetve bankroham esetén a hatóságok beavatkoznának a bank megmentése érdekében.

November 8-án kerül sor az **amerikai elnökválasztásra**. Donald Trump, republikánus elnökjelölt a kampány során több olyan nyilatkozatot tett (az államadósság újratárgyalása, a kínai devizapolitika támadása, a szabad kereskedelmi megállapodások újratárgyalása), amelyek megvalósítása jelentős változást eredményezne az Egyesült Államok eddigi gazdasági és pénzügyi politikájához képest. Egyelőre azonban a demokrata elnökjelölt, Hillary Clinton az esélyesebb, a fogadóirodák számai szerint Clinton győzelmének esélye már 80 százalék felett van, a fogadóirodák azonban a Brexit esélyeit illetően is jelentősen tévedtek, így nem kizárható, hogy Trump esélyei valójában magasabbak. További kérdés, hogy Trump győzelme valóban annyira jelentős változást hoz-e, mint amennyire azt a kampányában sugallta.

Változatlanul nyitott a **Brexit végső kimenetele**. Theresa May bejelentése szerint az Egyesült Királyság jövő március végéig indítja el hivatalosan a tárgyalásokat a brit EU-tagság megszűnésének feltételrendszeréről. A font tovább veszített az értékéből, már az 1,22-es szinten mozog a dollárral szemben. Egy éjszakai „flash crash”, villám összeesés során a font árfolyama néhány perc alatt 6 százalékos zuhanást (később jórészt korrigált), ami arra enged következtetni, hogy jelentős tőkeáttételes pozíciók épültek ki a font árfolyamára vonatkozóan, valamint, hogy a piac keresi az új egyensúlyi árfolyamszintet.

A legfrissebb adatok azt támasztják alá, hogy a gyenge első negyedéves teljesítmény átmeneti volt, **folytatódik a magyar gazdaság viszonylag dinamikus növekedése**. A gazdaság a harmadik

negyedévben valószínűleg a második negyedéves 2,6%-os ütemet meghaladó mértékben bővült tovább.

Egyelőre nem ismeretesek a harmadik negyedév tényadatai, de a GDP komponensek rendelkezésre álló havi adatai mind bizakodásra adnak okot. Termelési bontásban nézve: a piaci szolgáltatások bővülési üteme minden bizonnyal magas (4 százalék feletti) maradhatott, mivel a szegmensre erős hatással lévő, illetve az azzal átfedésben lévő mutatók pozitív dinamikát mutatnak, a lakossági fogyasztást változatlanul kedvező foglalkoztatási- és bérmutatók támogatják. Az augusztusi ipari termelés (munkanaphatástól megtisztított adatok alapján) 3,5%-kal haladta meg az egy évvel korábbi szintet. Csökkent az építőipari termelés visszaesése. Az augusztusi építőipari adat már „csak” 9 százalékkal marad el az egy évvel korábbtól. A havi adatok - a márciusi mélypont után - folyamatos javulást mutatnak. További bizakodásra ad okot az építményfőcsoport szerinti bontás vizsgálata, amely szerint az „épületek” építése 7%-kal emelkedett, míg az „egyéb építményeké” 23,9%-kal csökkent. Mindez megerősíti, hogy az EU támogatásokkal kapcsolatos építkezések átmeneti leállása okozta a nagymértékű visszaesést, a kifizetések jelenlegi folyamatos felfutásával az egész szektor egyre jobban teljesíthet. Az aktuálisan elérhető termésbecslések alapján a mezőgazdaság várhatóan igen kedvezően járul hozzá a gazdasági növekedéshez a harmadik negyedévben és az év egészében. Számos tényező mutat abba az irányba, hogy a növekedés üteme a negyedik negyedévre tovább gyorsulhat: az EU támogatások kifizetésének felgyorsulása, a CSOK-kal és az ÁFA csökkentéssel támogatott lakásépítések tényleges elindulása (a kiadott építési engedélyek dinamikus felfutást vetítenek előre), valamint néhány jelentős ipari beruházás megkezdése. **A harmadik negyedéves GDP növekedés 3 százalék körül**, a negyedik negyedéves pedig akár ennél is kedvezőbben alakulhat, így a Nemzetgazdasági Minisztérium 2016-os teljes évre vonatkozó 2,5 százalékos GDP növekedés előrejelzése akár túl konzervatívnak bizonyulhat és a tényleges érték közelebb lehet a jegybank 3,0 százalékos prognózisához.

Az **egyensúlyi mutatókat** tekintve a **költségvetés** helyzete változatlanul rendkívül kedvező. A nagyon jó szeptemberi adatokat követően, az első kilenc hónap összesített hiánya mindössze 2,4 milliárd forint, azaz gyakorlatilag nullára csökkent. Bár a rekord szintű egyenleghez az EU támogatásokkal kapcsolatos egyedi tételek is hozzájárulnak, általánosságban elmondható, hogy szinte minden adónemben kedvezőek a befizetések, a kiadások pedig nem haladják meg a tervezett mértéket. A Nemzetgazdasági Minisztérium az - uniós módszertan szerinti - idei GDP arányos hiánycélt a korábbi 2,0 százalékról 1,7 százalékra csökkentette. Az év végére az államadósság a GDP 73-74 százalékára mérséklődhet. A kedvező hiány, illetve államadósság adatok a költségvetési élénkítés lehetőségét is magukban hordozzák. Augusztusban számottevően csökkent az ország folyó fizetési mérleg többlete, azonban a változás mögött valószínűsíthetően egyszeri tényezők állnak. Az államkötvényhozamok változatlanul alacsonyok: az egy éves papír hozama 0,7 százalék alatt, a 10 évesé 3 százalék körül mozog.

Az **infláció**, éves üteme szeptemberben 0,6 százalék volt. Az inflációs folyamatokra továbbra is leszorítóan hat a külső környezet, az alacsony üzemanyagárak, illetve egyes élelmiszerek ÁFA csökkentése. A maginfláció némileg magasabb 1,4 százalék. A jegybank várakozásai szerint a 3 százalékos inflációs célkitűzés csak 2018 közepére teljesül.

A **Magyar Nemzeti Bank** a negyedévben nem változtatott a jegybanki kamatszinteken. Az MNB - korábbi bejelentésével összhangban - **korlátozza az irányadó eszköz állományt**: a jelenlegi közel 1800 milliárd forintnyi három hónapos betéti eszközt 900 milliárd forintra szűkíti az év végére. A jegybank szándéka, hogy a bankok a bankrendszer szinten felszabaduló likviditást végül újonnan kibocsátott forint államkötvény vásárlására fordítsák, így a likviditás első körben az állam jegybanknál vezetett számláján jelenhet meg. Az állam ezt a forint likviditást arra használhatja fel, hogy abból devizát vásároljon, majd abból lejáró deviza államadósságot törlesszen. A folyamat végül a steril állomány és a jegybanki mérleg további szűküléséhez vezethet.

Szeptemberben az **euró/forint árfolyam** lefelé kitört a korábbi 310-315 forint körüli sávból. A kurzus 303 forintig erősödött, majd visszatért a 307 forint körüli szintre. A folyó fizetési mérleg többlete miatt a forint folyamatos felértékelődési nyomás hat. A jegybank azonban a gazdaság élénkítését és saját nyereségét szem előtt tartva egy gyengébb forint árfolyamban érdekelt, ezért várhatóan

lépéseket tesz a forint gyengítése érdekében, amit rövidtávon az alapkamat további csökkentésével, valamint az irányadó eszköz mennyiségének a további korlátozásával érhet el.

A harmadik negyedévben a **hitelintézetek összesített mérlegfőösszege** kismértékben - nominálisan 1,93%-kal (629 milliárd forinttal) - növekedett. A fontosabb devizákhoz képest a forint átlagosan 2%-ot erősödött. Mind az eszközök, mind a források esetében a forintállományok 3%-kal nőttek, míg a devizaállományok egymással szemben mozogtak (az árfolyamváltozást figyelembe véve összességében stagnáltak).

A **forrás oldalon** a bővülést a bankközi állományok és a saját tőke növekménye okozta, amihez a betétállomány mérsékelt emelkedése is hozzájárult. A **teljes betétállomány** 180 milliárd forinttal (+1,1%-kal) növekedett. Ennek hátterében elsősorban a kormányzati, különösen a helyi önkormányzati betétek - várhatóan átmeneti - emelkedése (169 milliárd forint, +20,5%), valamint a vállalati betétek bővülése (82 milliárd forint, 1,4%) áll, mely utóbbinak egy jelentős euró folyószámla/látra szóló betét növekmény is részét képezte. Ezzel egy időben nagymértékben csökkent a külföldiek által tartott betétállomány (-83 milliárd forint, -17%). Az egyéb ügyfélcsoportok betétállománya - ideértve a lakosságot - érdemben nem változott. A **bankközi források** összességében számottevően emelkedtek (7,3%, 691 milliárd forint). Ezt főként a jegybanktól és a hazai bankoktól felvett hitelek növekedése okozta (693 milliárd illetve 259 milliárd forint), aminek a hatását a bankközi - elsősorban a nem GMU bankok által elhelyezett - betétek szűkülése (-103 milliárd forint), valamint a külföldi bankoktól felvett hitelek visszaesése (-106 milliárd forint) némileg csökkentette. A **saját tőke** 180 milliárd forintnyi (+5,4%) növekménye felerészben az évközi pozitív eredmény hatása.

Az **eszközállomány** növekedésében fontos szerepet játszott a hitelállomány emelkedése, még jelentősebb hatása volt a bankközi betétállomány gyarapodásának, amelyet a nostro számlák állománycsökkenése némileg korrigált. A külföldi kitettség növekedése továbbra is folytatódott (+561 milliárd forint), de a korábbi negyedévekkel szemben a hazai kitettség a harmadik negyedévben nem csökkent (+68 milliárd forint). Az összegzett nettó hitelállomány a mérlegfőösszeget meghaladó mértékben 3,2%-kal nőtt (503 milliárd forint), míg a **bruttó hitelállomány** 2,3%-kal (399 milliárd forinttal) bővült, így a nettó állománynövekedésben az értékvesztés feloldása (az elszámolt értékvesztés összességében 7,2%-kal, 104 milliárd forinttal csökkent) ismét jelentős szerepet játszott. A harmadik negyedévben a vállalati és a lakossági hitelek bruttó állománya fél-fél százalék körüli mértékben csökkent, hasonlóan a megelőző negyedévhez. A bruttó hitelállomány változását alapvetően a hazai és külföldi pénzügyi szervezeteknek nyújtott hitelek növekedése okozta (+434 milliárd forint), de az egyéni vállalkozóknak nyújtott hitelvolumen bővülése (+52 milliárd forint, +24%) is egyre számottevőbb.

A harmadik negyedévben az MNB programjai érdemi hatást nem gyakoroltak a **likvid eszközök** állományára. Az állampapír mennyiség lényegében nem változott (+0,6%), míg a jegybanki betétek 86 milliárd forinttal növekedtek. Jelentősen emelkedett azonban a GMU bankokban elhelyezett betétek összege (425 milliárd forint, +55%).

A fenti hatások eredőjeként a hitelintézeti szektor **nettó hitel/betét mutatója** a második negyedévi 95%-ról szeptember végére 97,3%-ra emelkedett.

Az **eredmény** a korábbi évek azonos időszakához mérten még mindig igen kedvezően alakult, bár a 2016-os negyedévek között folyamatos a visszaesés (az adózás előtti eredmény az első és második negyedévi 199 és 162 milliárd forintot követően a tárgynegyedévben 92 milliárd forint volt). Az eredményt az értékvesztés további feloldása (22 milliárd forint) ebben a negyedévben is javította.

2016 első három negyedévében az **adózás előtti eredmény** a korábbi évek azonos időszakához mérten továbbra is kiugró, csaknem elérte a 452 milliárd forintot. A magas eredmény mutatók mögött azonban jellemzően egyszeri, illetve nem a magyar bankrendszer működéséhez kapcsolódó tényezők állnak (értékvesztés feloldás, Visa Europe részvények eladása több bank által, külföldi leányvállalatok osztaléka), középtávon az alacsony hozamkörnyezet Magyarországon is kedvezőtlenül befolyásolja a bankrendszer profitabilitását.

III. Vállalati hitelezés

Az MNB augusztusi hitelezési jelentése szerint 2016. év második negyedévében a vállalati hitelállomány növekedési üteme pozitív tartományba fordulva 0,3%-ot tett ki éves összevetésben. Ugyanakkor a törlesztések 51 milliárd forinttal haladták meg a hitelfelvételeket a negyedév során. A kkv szektor hitelállomány-bővülése éves összevetésben 5 százalék volt június végén, és összességében gyorsuló dinamika jellemzi 2015 vége óta ezt a szegmenst.

A Hitelezési felmérésre adott banki válaszok alapján a vállalati hitelek feltételei a nemzetközi tendenciákhoz hasonlóan tovább enyhültek a negyedév során, amihez a versenyhelyzet fokozódása mellett hozzájárultak a pozitív gazdasági kilátások és a jegybank Piaci Hitelprogramja is. A felmérésben részt vevő bankok a feltételek további enyhítését helyezték kilátásba a következő félévre. A második negyedévben a bankok a hosszú lejáratú hitelek keresletének élénkülését érzékelték, amit 2016 második felében további, a beruházások finanszírozásával összefüggő keresletbővülés követhet. A vállalati forinthitelek új szerződéskötéseinek átlagos finanszírozási költsége az elsősorban kkv-k által igénybe vett kis összegű hitelek körében csökkent.

A Növekedési Hitelprogram (NHP) harmadik szakaszának eredményei

A Monetáris Tanács 2016. október 13-i döntése alapján az NHP kivezető szakaszában a devizapillér fel nem használt keretösszegéből az MNB 60 milliárd forintot újraoszt a hitelintézetek között, amelyek az így kapott többletkeretet forint és devizahitelek nyújtására egyaránt felhasználhatják. Az MNB az NHP harmadik szakasza keretében megkötött szerződések esetében az egyes hitelrészek lehívására rendelkezésre álló időszakot további fél évvel, 2018. június 29-ig meghosszabbítja, a szerződéskötésre rendelkezésre álló, idei év végi határidő megtartása mellett. Továbbá annak érdekében, hogy a hitelek lehívhatósága a tavaly megkötött szerződések esetében se képezze akadályt a hosszabb megvalósítási időigénnyel rendelkező beruházások megvalósulásának, az MNB az NHP második szakasza és az NHP Plusz keretében nyújtott beruházási hitelek (és pénzügyi lízingek) lehívására rendelkezésre álló időszakot is fél évvel, 2017. június 30-ig meghosszabbítja.

2016. január 1-től szeptember 30-ig a program harmadik szakaszában részt vevő hitelintézetek 231,8 milliárd forintnyi szerződése 9 487 ügylethez és 6 890 vállalkozáshoz kapcsolódott. A harmadik szakaszban létrejött 231,8 milliárd forintnyi szerződés 68%-a új beruházási hitel, 32%-a pedig új lízingügylet. (A harmadik szakaszban kizárólag ilyen típusú finanszírozásra van lehetőség, forgóeszköz-finanszírozásra és hitelkiváltásra nincs). A forinthitelek nyújtását lehetővé tevő I. (forint) pillérben megkötött 166,5 milliárd forint összegű szerződésből 110,5 milliárd forintnyi beruházási hitel, 56 milliárd forintnyi pedig lízingügylet formájában jött létre. A devizahitelek nyújtását lehetővé tevő II. (deviza) pillérben megkötött 65,3 milliárd forintnyi szerződésből 48 milliárd forintnyi valósult meg beruházási hitel, 17,3 milliárd forintnyi pedig lízingügylet keretében. Az I. pillérben a szerződéses összeggel súlyozott átlagos futamidő 7,4 év; az új beruházási hitelek esetén 8,6 év, a lízingügyleteknél 4,8 év, míg a II. pillérben 7,3 év; a két finanszírozási formáé rendre 8,4 év, illetve 4 év. A program három szakaszában 2013 júniusa óta együttvéve 34 735 vállalkozás jutott finanszírozáshoz közel 2.358 milliárd forint összegben.

IV. Lakossági hitelezés

Az MNB augusztusi hitelezési jelentése szerint 2016 második negyedévében a hitelintézeti szektor háztartási hiteleinek állománya összesen 11 milliárd forinttal csökkent a folyósítások és törlesztések eredményeként, így június végére 4,2 százalékkal csökkent a teljes hitelállomány éves összevetésben. Ugyanakkor a folyósítások júniusban már meghaladták a törlesztéseket. Az új szerződéskötések volumene összesen 258 milliárd forintot tett ki a vizsgált időszakban, ami éves átlagban 38 százalékos növekedést jelent az előző év azonos időszakához viszonyítva. A legnagyobb mértékű növekedés a lakáscélú hitelek és a személyi kölcsönök esetében volt látható, ahol rendre 46, illetve 47 százalékkal emelkedett a kibocsátás az elmúlt egy évben.

A Hitelezési felmérésre adott banki válaszok alapján enyhültek a lakás- és a fogyasztási célú hitelek feltételei is a második negyedévben, és az utóbbiak esetében a következő félére is a hitelfeltételek lazítását jelezték. Ezzel párhuzamosan a felmérésben részt vevő bankok által érzékelt hitelkereslet folytatódó bővülése volt tapasztalható, különösen a lakáshitelek iránt, ahol egyhangúlag növekedést jeleztek az intézmények. Az új lakáscélú hitelek átlagos teljes hitelköltsége változatlan maradt, átlagos kamatfelára - a kockázatosabb ügyfelek finanszírozása miatt - emelkedett a vizsgált időszakban.

Az állami lakástámogatási rendeletek módosítása

2016 szeptemberében megjelent a Családi Otthonteremtési Kedvezményt (CSOK) szabályozó rendeletek régóta várt módosítása. A jogszabály szövege lényegében megegyezett a bankok által már megismert és véleményezett 2016 tavaszi tervezettel, így a bankok üdvözltek a különböző **támogatások igénybevételi lehetőségének bővülését**. A módosítás értelmében:

- osztatlan közös tulajdonú ingatlanra is lehetővé vált támogatás igénylése (még visszamenőlegesen is),
- lakásépítés esetén – igaz átmeneti időre - ugyancsak visszamenőlegesen lehetővé vált a bekerülési költség visszaigénylése,
- az ügyfél számára kedvező a szabályozás abban is, hogy az építési engedéllyel rendelkező, de használatba vételi engedéllyel még nem bíró építkezéseket is a támogatható célok közé emeli, illetve
- nem várja el a jogszabály, hogy az együtt költöző 25 év alatti gyerek felsőfokú oktatási intézmény hallgatója legyen.

A rendelet megjelenését követően - részben banki/bankszövetségi kérdésekre válaszolva - számos, értelmezést pontosító hatósági állásfoglalást adott ki az NGM.

Magáncsőd: vagyonértékesítési rendelet

A magáncsőd törvény végrehajtási rendeletei közül a vagyonértékesítés szabályait rendező kormányrendelet továbbra sem jelent meg. A természetes személyek adósságrendezési eljárásában *az adós vagyontárgyainak értékesítéséről, valamint a természetes személyek adósságrendezési eljárásával összefüggő jogszabályok módosításáról* szóló előterjesztést szakmai és közigazgatási egyeztetés keretében több ízben véleményyeztük. A rendelet a bíróságon kívüli vagyonértékesítés keretszabályait is meghatározza. Ehhez kapcsolódóan javasoltuk, hogy a jelzáloghitelező - amennyiben az értékesítés sikertelen volt - a jogszabályi keretek között legyen jogosult átvenni az ingatlant.

A bírósági vagyonértékesítést érintően javasoltuk, hogy - többszöri sikertelen értékesítési kísérlet esetén - a hitelezők hozzájárulásával a jogszabályban meghatározott legalacsonyabb értékesítési ár alatt is eladható legyen az ingatlan, ha a hitelező vállalja, hogy a vételár csökkenéssel arányos követelésrészt elengedi az adós tartozásából. Az értékpapírok értékesítéséhez külön javaslatokat

tettünk; kezdeményeztük az értékesítéshez kapcsolódó költségek (EAR üzemeltetői jutalék, követeléskezelési díj) mérséklését.

Bár nem a rendelet szabályozási tárgykörében, de azzal összefüggésben ismételten felvetettük, hogy a magáncsőd eljárások kapcsán rendezetlen a folyamatban levő végrehajtási eljárások lezárása, és a magáncsőd eljárásban vásárló tehermentes tulajdonszerzése sem biztosított.

V. A bankszektor működését befolyásoló további fontosabb szabályozási fejlemények

A Jogi munkabizottság Ptk. módosításról szóló szeminárium

2016. szeptember 2-án Bodzási Balázs, az Igazságügyi Minisztérium helyettes államtitkára előadást és konzultációt tartott a *Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényt módosító 2016. évi LXXVII. törvény* hitelintézeti tevékenységet érintő rendelkezéseiről.

Az előadó - egyebek között - vázolta, hogy:

A módosítás enyhítette a **fiduciárius szerződésekre vonatkozó korábbi tilalmat**. Az új rendelkezés csak a fogyasztó által követelés biztosítása céljából tulajdonjog vagy más jog vagy követelés átruházására vagy vételi jog alapítására vonatkozó kötelezettségvállalást tekinti semmisnek, a fogyasztónak nem minősülő személyek/szervezetek tehát alkalmazhatnak ilyen biztosítékokat.

Módosultak a szerződés-átruházás szabályai: a szerződés-átruházással a szerződésbe belépő félre átszálló jogosultság biztosítéka fennmarad. Ezek a módosult szabályok már 2016. július 1-től hatályban vannak. 2016. október 1-jétől léptek hatályba a módosult zálogjogi rendelkezések, az értékpapírjogi szabályok ezzel szemben csak 2017. január 1-jétől lesznek hatályosak.

A zálogszerződés fogalma kiegészült az ismét bevezetésre került **önálló zálogjoggal**, és a fogyasztói zálogszerződésnek **a biztosított összeg megjelölését** is tartalmaznia kell. Az óvadékként leköthető vagyontárgyak köre a betétszerződésből eredő követeléssel és a bankszámla követeléssel bővült. A zálogjog érvényesítésével kapcsolatos szabályok is módosultak. Az újra bevezetésre került **önálló zálogjogi szerződést** jogosulti oldalon csak pénzügyi intézmény kötheti meg és csak ingatlanon alapítható. Az önálló zálogjog lényege a törvényi járulékoság hiánya, tehát az önálló zálogjog a zálogtárgyat a biztosított követeléstől függetlenül terheli. Az önálló zálogjog más pénzügyi intézményre - a biztosított követelés átruházása nélkül is – átruházható, ez teremti meg a forgalomképességet. A zálogkötelezett védelmét a törvény biztosítja a követelés kétszeri érvényesítésével szemben. A kielégítési jog gyakorlását **a biztosítéki szerződés** tartalmazza, amelynek kötelező tartalmi elemeit a Ptk. határozza meg.

A Ptk.-t módosító törvény lehetővé teszi a meglevő, ingatlant terhelő, jelzálogszerződéssel alapított zálogjogok és a különvált zálogjog átalakítását önálló zálogjoggá, ez **az átalakításos önálló zálogjog**. Az átalakítás a zálogjogosult pénzügyi intézmény zálogkötelezethez intézett egyoldalú nyilatkozatával jön létre.

A tartalmas előadást követően a banki képviselők számos kérdést vetettek fel, amelyek jogszabályi pontosítására, vagy írásban történő megválaszolására a helyettes államtitkár ígéretet tett.

Az átalakításos önálló zálogjoggal kapcsolatos kérdések

Az átalakításos önálló zálogjog szabályai október 1-jével léptek hatályba a *Polgári Törvénykönyv módosításáról szóló törvénnyel (Ptkm.)*, amely az **önálló zálogjog anyagi jogi szabályait** illetve az **átalakítás folyamatát** rögzíti.

A módosítás szerint a folyamat kezdetén az átalakítást választó hitelintézet a jelzálogszerződéssel alapított zálogjog vagy különvált zálogjog átalakítását közli az érintett zálogkötelezettel. Az átalakítás

egy - törvényen alapuló - egyoldalú nyilatkozat a hitelintézet részéről, amelynek révén a zálogkötelezett helyzete nem válhat terheesebbé, ezért az átalakítás kötelmi hatályához nincs szükség a zálogkötelezett hozzájáruló nyilatkozatához, így az a közléssel hatályossá válik. A Ptkm. módosítása alapján ingatlan nyilvántartásba való bejegyzéshez - az átalakítás dologi hatályosulához - szükséges az átalakító nyilatkozat, az ingatlan-nyilvántartási bejegyzési kérelem, valamint a hitelintézet nyilatkozata arra vonatkozóan, hogy az átalakítást a zálogkötelezettel közölte.

Az átalakítás ranghelye a korábbi zálogjog ranghelyével megegyező (kivéve alzálogjog esetét). Az átalakításos önálló zálogjog és a korábbi zálogjog mögötti szerződések megfeleltetését az átmeneti rendelkezések biztosítják. Az átalakításos önálló zálogjog a korábbi jelzálogszerződésben meghatározott összeget meg nem haladó összeg erejéig jegyezhető be.

Az átalakítási folyamat egyéb jogszabályok, valamint normatív dokumentumok kidolgozását is maga után vonta. Így az *Ingatlan-nyilvántartásról szóló törvény*¹ és egyéb *végrehajtási rendeletek* módosítása is követte a Ptkm. szabályait. Az Országgyűlés október végén e körben - többek között a Bankszövetség kezdeményezésére is - további módosításokat fogadott el, amelyek elsődleges célja a zálogjog átalakítással kapcsolatos adminisztratív folyamat egyszerűsítése.

A Magyar Nemzeti Bank fogyasztóvédelmi célból egy **egységes ügyfélértesítőt** dolgozott ki, amely tartalmazza a hitelintézetek átalakításra vonatkozó nyilatkozatát, valamint közérthető tájékoztatást nyújt az átalakítás szabályairól és következményeiről.

Az MNB JMM rendeletének² való megfelelés érdekében az elkövetkező időszakban várhatóan nagyobb számban kerül sor az átalakításra.

A közbeszerzési törvény folyamatban lévő módosítása

Még márciusban a Bankszövetség megkereste a Miniszterelnökséget a közbeszerzési törvény (Kbt.) módosítására tett javaslattal, amely a múlt év novemberében a Közbeszerzési Hatóság elnökének küldött levél alapján készült, megismételve a korábbi érveinket. A módosítási kezdeményezés indoka az volt, hogy a szektor számos szereplőjével szemben a Gazdasági Versenyhivatal Vj-74/2011. számú ügyben hozott bírsági határozatának jogerőre emelkedésével beállt a közbeszerzési törvény 62. § (1) bekezdés n) pontjának kötelező kizáró oka, emiatt **az érintettek nem tudnak közbeszerzési eljárásokon indulni**.

Kérésünkre a Miniszterelnökség kezdeményezte ugyan a törvény módosítását, de az általunk felvetett problémára egy alternatív megoldási javaslatot tettek. Kiemelték, hogy véleményük szerint az **öntisztázás** lehetőségén túl a törvény által bevezetett új eljárás is megoldást nyújthat a közbeszerzési eljárásokban való részvételre. A Kbt. 62. §-át kiegészítették egy új (5a) bekezdéssel, amely kimondja, hogy a kizárást (az (1) bekezdés n) pontját) a közbeszerzési eljárásban nem kell alkalmazni, ha a Kormány a verseny biztosítása érdekében annak alkalmazása alól az ajánlatkérő kezdeményezésére a közbeszerzésért felelős miniszter előterjesztése alapján hozott **egyedi határozatban felmentést** adott.

A hatályba lépett módosítás várható következményeit és az öntisztázás lehetőségének gyakorlati megvalósulását az érintett tagintézményeink képviselőivel egy megbeszélésen egyeztettük, amely során világossá vált, hogy a legtöbb esetben az öntisztázás nehezen megvalósítható alternatívát jelent. A Gazdasági Versenyhivatal ugyanis az eljárások túlnyomó részében azt állapította meg, hogy a felek nem működtek kellőképpen együtt a vizsgálat során, így az öntisztázás egyik feltételét egyetlen érintett sem tudta teljesíteni.

Az új törvényi szabályokban foglalt, ajánlatkérők által indított eljárás szabályairól további tájékoztatást kértünk a Miniszterelnökségtől, hiszen az, hogy milyen eljárásban (pl. összevontan, vagy

¹ Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény

² A hitelintézetek forint lejáratí összhangjának szabályozásáról 20/2015. (VI. 29.) MNB rendelet

kizárólag egyedi esetekre alkalmazva) és mennyi idő alatt születhet meg egy esetleges felmentés, lényegesen befolyásolhatja az új intézmény - a kizárás alóli felmentés - gyakorlati alkalmazhatóságát. A Miniszterelnökség tájékoztatta a Bankszövetséget, hogy **a felmentési eljárásra vonatkozóan eljárási szabályokat egyetlen jogszabály sem állapít meg**, és ilyen a jövőben sem várható. Hangsúlyozták továbbá, hogy felmentés csak különösen indokolt esetben adható. A jelenleg folyamatban lévő, átfogó Kbt. módosításhoz kapcsolódó egyeztetéseken (ún. Közbeszerzési Kerekasztal) a MEH képviselői szintén jelezték, hogy a fenti koncepció és a szabályok módosítása semmiképp nem várható.

A bírósági végrehajtási törvény felülvizsgálata

Júliusban és augusztusban gyakoribb ülésezéssel tovább folytatódott a *bírósági végrehajtási törvény (Vht.)* kodifikációs bizottság munkája. Az egyeztetések során:

- A végrehajtási eljárás első, opcionális szakaszaként javasoltuk az előzetes vagyonvizsgálat bevezetését: a végrehajtás tényleges foganatosítása előtt sor kerülne az adós ingó- és ingatlan vagyonának felmérésére és egy vagyonleltár elkészítésére. A végrehajtást kérő a vagyonleltár alapján jogosult lenne eldönteni, hogy kéri-e a végrehajtást, és ha igen az adós mely vagyontárgyára.
- Több javaslatot tettünk a végrehajtás elrendelésével és ügyelosztással kapcsolatos szabályok racionalizálására, az ingó és ingatlan értékesítési csatornák hatékonyságának növelésére (többlépcsős árverési struktúra helyett, kezdettől folyamatos árverés; a jelenleginél rugalmasabb kikiáltási ár alkalmazása az árverési értékesítés során; a hirdetmények tartalmával kapcsolatos minimális elvárások rögzítése legalább rendeleti szinten; piaci értékesítési csatornák igénybevétele - bizonyos esetekben - a bizományosi értékesítés lehetővé tétele útján).
- Az ingatlanok árverési értékesítését akadályozó körülmények ellensúlyozására azt javasoltuk, hogy a jelzálogjog bejegyzést követően létrejött törvényi haszonélvezeti jog ne terhelje az árverési vevő tulajdonjogát, a határozott idejű lakásbérleti szerződés megszüntethető legyen az értékesítést követően, az árverési vevő érdekeinek védelmére a birtokbavétellel kapcsolatos szabályok kerüljenek módosításra.
- Az önkéntes vagyonértékesítés támogatására, a zálogjogosult kielégítési elsőbbségének a biztosítására javasoltuk a felek megállapodásán alapuló, árverésen kívüli, de árverési hatályú ingatlanértékesítés szabályainak egyszerűsítését, ilyen értékesítés esetén alacsonyabb jutalékmérték alkalmazását, annak rögzítését, hogy az jogosult által elengedett összeg nem képezi a végrehajtói jutalékszámítás alapját. A Csődtörvény 49/D. §-ához hasonló megoldásként javasoltuk, hogy a zálogtárgy értékesítése esetén a befolyt vételár felosztásakor a végrehajtó mellett kizárólag a zálogjogosult végrehajtási költségeit elégítsék ki, a fennmaradó összeget pedig teljes egészében a zálogjoggal biztosított követelés kielégítésére fordítsák (a hatályos szabályok alapján valamennyi végrehajtást kérő költségeit is ki kell elégíteni a befolyt összegből).

A versenytörvény (Tpkt.) módosítása: levél az IM-nek

Az Igazságügyi Minisztérium közzétette a honlapján *a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény módosításának* a tervezetét. A javasolt módosítás szerint önkéntes döntés alapján lehetőség lenne az értékhatár alatti összefonódások bejelentésére is. A **Gazdasági Versenyhivatal** új jogkört kapna azáltal, hogy **az összefonódások ügyében** - a végrehajtástól számított 6 hónapon belül - kötelező és önkéntes bejelentés esetén, illetve bejelentés hiányában is, **értékhatártól függetlenül vizsgálatot folytathatna**.

A Bankszövetség az összefonódások elbírálásával kapcsolatban észrevételt tett a tervezethez. Véleményünk szerint a tervezett módosítás jelentős jogbizonytalanságot eredményez a piaci szereplők számára, mert a vállalatcsoportok közötti összefonódás rendkívüli költségekkel és munkaerő-ráfordítással járó folyamata bizonytalanná válik azáltal, hogy a GVH 6 hónapig közelebből meg nem határozott szempontrendszer alapján vizsgálatot indíthat. Ezért kezdeményeztük, hogy továbbra is csak a meghatározott küszöbértékeket meghaladó összefonódások esetén legyen kötelező a versenyhivatali bejelentés, a küszöbértékeket el nem érő összefonódások esetében azonban ne kelljen az érintetteknek a jogi bizonytalansággal számolniuk. Javasoltuk egy olyan **szempont vagy szempontrendszer megfogalmazását**, amely alapul szolgálna akár az önkéntes bejelentés, akár a hivatalból történő eljárás megindításának szükségessége tekintetében. Azt is indítványoztuk, hogy összefonódás (vállalatfelvásárlás, összeolvadás) esetén ne lehessen alkalmazni a Tptv. helyszíni kutatásra (hajnali rajtaütés, „dawn raid”) vonatkozó rendelkezéseit, mivel a cégbírószági eljárás átláthatósága, az összefonódások magas szintű dokumentáltsága ezt nem indokolja.

A hatósági megkeresések elektronizálása

Az Alkotmányvédelmi Hivatal (AH) kezdeményezésre végrehajtott januári egyeztetést követően, az **AH úgy határozott, hogy a GiroMail rendszeren keresztül kommunikál a hitelintézetekkel.** A csatorna a nagyobb bankokkal történő információ cserét már a második negyedévtől kiszolgálja.

Az indulási tapasztalatok, problémák megvitatására, az AH kezdeményezésére konzultációt szerveztünk, amelynek a technikai kérdések mellett a legfontosabb témája a - terrorveszéllyel összefüggésben 2 napos válaszadási határidőt előíró - júniusi Hpt. módosítás volt. Ezzel kapcsolatban az AH, valamint az ugyancsak résztvevő Nemzetbiztonsági Szakszolgálat (NBSZ) képviselői jelezték, hogy a törvénymódosítás - amely a nemzetbiztonságot érintő jogszabályokba az adózás rendjéről szóló törvényben szereplő elektronikus kapcsolattartási szabályok analógiájára került a Hpt.-be - feltételezte egy a nemzetbiztonsági szolgálatok által kiépítendő tényleges elektronikus csatorna létezését. A megkeresések és válaszok sztenderdizálása érdekében az AH formanyomtatványokat alakított ki. A formanyomtatványokat szeptemberben küldték meg véleményezésre és október elejétől vezették be.

Az NBSZ a szeptember végi konzultáción jelezte, hogy a többi nemzetbiztonsági, adott esetben további nyomozati szervek elektronikus megkeresései központosítására olyan elektronikus megoldást kíván kiépíteni, amely a már működő ilyen rendszerek (elsősorban a NAV rendszere) mintájára historikus adatok bekérését és megküldését is támogatni tudja. A rendszerét egy olyan további funkcióval kívánja kiegészíteni, amely alapján egy adott technikai azonosító (bankszámlaszám, bankkártya-szám) megadásával azonnali jelzést kapnak, ha az érintett számlán tranzakció történik.

VI. A Magyar Nemzeti Bankkal kapcsolatos fejlemények

A jegybank irányadó eszközének átalakítása

Az MNB monetáris politikáért felelős alelnöke júliusban a Bankszövetség szervezésében megtartott vezérigazgatói konzultáción számolt be a jegybanki irányadó eszköz további átalakításának céljáról és végrehajtásának módjáról. Elmondta, hogy a jegybank célja további banki alkalmazkodás elérése, amelynek eredményeként **a pénzügyi szektor többletlikviditásának még kisebb része áll jegybanki betétben, ehelyett - elsősorban belföldi hitelezési forrásként - az állampapír-, illetve a bankközi**

piacokon jelenik meg. Másodlagos hatásként a bankközi kamatok csökkenését várja a jegybank, ami - álláspontja szerint - elősegítheti a hitelezés bővülését, illetve az állampapír hozamok csökkenését. Elmondta, hogy a bevezetést két ütemben kívánják végrehajtani. Augusztustól a heti tendereket havi gyakoriságúvá ritkítják, azzal a céllal, hogy a ritkább tenderek között lejáró likvid források már más csatornákat találjanak. Az irányadó háromhavi betétek mennyiségének a korlátozását a Monetáris Tanács szeptemberi döntése függvényében a negyedik negyedévtől tervezik. Az új rezsimben a jegybank nagyobb volatilitásra számít, így készen áll a többlet és a hiányzó likviditás kezelését az overnight betétek és jegybanki hiteleszközök, valamint forintot nyújtó swap rugalmas biztosításával támogatni. (Hozzá kell tenni, hogy az instrumentumok igénybe vétele kamatköltséggel jár.)

Az MNB a bemutatott menetrendnek megfelelően hajtotta végre a háromhavi betétek átalakítását. A Monetáris Tanács szeptemberben döntött a negyedik negyedévben indított három tender 900 milliárd forintos keretösszegéről, ami a szeptemberi közel 1.800 milliárd forintos állományhoz képest jelentős likviditás kiszorítást jelent. Az MT határozata szerint a tender kétkörös: az első körben a tenderen résztvevő bankok limitjük függvényében nyújthatnak be ajánlatot, majd a le nem jegyzett mennyiséget egy második körben szétosztják a jelentkezők között.

A hitelkockázat kezelésével kapcsolatos rendelet- és ajánlás tervezetek

Az MNB a nyár folyamán a hitelkockázat kezelésével kapcsolatos szabályozási csomagot bocsájtott konzultációra, amelynek elemei „Az ügyfél- és partnerminősítés, valamint a fedezetértékelés prudenciális követelményeiről szóló MNB rendelet”, „A nem teljesítő kitettségre és az átstrukturált követelésre vonatkozó prudenciális követelményekről szóló MNB rendelet”, valamint „A hitelkockázatok méréséről, kezeléséről és kontrolljáról szóló MNB ajánlás” tervezetek voltak.

A korábban kormányrendeleti szinten megfogalmazott ügyfél- és partnerminősítési, valamint fedezetértékelési előírásokat az MNB rendelet tervezet csak kisebb mértékben módosította, ugyanakkor beépítette a prudenciális szabályozás keretei közé. A nem teljesítő kitettségre és az átstrukturált követelésre vonatkozó prudenciális követelményekről szóló rendelet tervezet az Európai Bizottság végrehajtási rendeletén alapul, amely rögzíti a nem teljesítés és az átstrukturálás (forbearance) fogalmát, valamint a kapcsolódó adatszolgáltatási kötelezettségeket. A hitelkockázatok méréséről, kezeléséről és kontrolljáról szóló ajánlás tervezet a korábbi felügyeleti elvárásokhoz hasonlóan általános (high-level típusú) követelményeket fogalmazott meg, a hitelezési folyamat leírásáról a kontroll funkciókkal kapcsolatos elvárások megfogalmazására helyezve át a hangsúlyt. Az ajánlás megőrizte a pénzügyi szektor egészére kiterjedő jellegét, az annak való megfelelést valamennyi hitelkockázati kitettséggel rendelkező intézménytől elvárják. A két új MNB rendelet hatálya ezzel szemben csak a pénzügyi intézményekre és a befektetési vállalkozásokra terjed ki.

A hitelkockázati szabályozási csomaghoz tagbankjaink részéről nagyon sok észrevétel és módosítási javaslat érkezett, amelyek közül az alábbi kéréseket külön is kiemeltük:

- az időtáv szerinti (rövid, közép és hosszú távú hitelképesség) minősítési kategóriák használata ne kötelező előírás, hanem opcionális lehetőség legyen.
- az MNB fogadja el a minősítési rendszerek angol nyelvű dokumentálását.
- szükséges a teljesítő, a nem teljesítő és az átstrukturált követelések egymáshoz való viszonyának a tisztázása.
- indokolt a fedezetek negyedéves értékelésére vonatkozó előírás elhagyása.
- az MNB valamennyi előírást érintően biztosítsa a lehető legnagyobb összhangot az európai szabályozással és a legjobb gyakorlatokkal.

Az MNB októberben adta közre a beérkezett vélemények alapján átdolgozott szabályozási csomagot, amelynek rendelkezéseit 2017. január 1-től kell alkalmazni.

MNB ajánlástervezet a nemfizető vállalati hitelek bíróságon kívüli átstrukturálásáról

Az EBRD 2016 elején műhelytalálkozót tartott az MNB szervezésében, amelyen az Ernst & Young-gal és a White & Case-zel együtt készített - a nem fizető vállalati hitelek magyarországi kezelését nehezítő problémákat feltáró és megoldásukra javaslatot tevő - tanulmányuk fő megállapításait részletezték. Ennek egyik kiemelt pontja volt a nemfizető hitelek bíróságon kívüli restrukturálására (OOCR³) kialakított Budapesti elvek felülvizsgálatára, illetve új módszerek kidolgozására vonatkozó megállapításaik.

A találkozót követően az EBRD megbízta az E&Y-t, hogy részleteiben tárja fel a hatékony bírósági átstrukturálással kapcsolatos problémákat és tegyen javaslatot a megoldásukra. Az E&Y 16 kereskedelmi bank, a MARK Zrt. és a Bankszövetség bevonásával, július végére készítette el tanulmányát. A tanulmány egyik kiemelt megállapítása volt, hogy az MNB-nek aktív szerepet kell vállalnia az OOCR minél szélesebb körű és hatékony alkalmazásának elősegítésében, javasolva, hogy az MNB ajánlás kiadásával támogassa ezt a folyamatot.

Az MNB a Köves és társa Ügyvédi Irodát bízta meg az ajánlástervezet előkészítésével, amelyet a tanulmánnyal együtt augusztus végén küldött meg előzetes véleményezésre. Egyúttal elkezdte egy október eleji - az ajánlást a szektor képviselőinek bemutató - konferencia szervezését.

Az ajánlástervezettel kapcsolatos közös álláspont kialakítására, valamint a Bankszövetség új OOCR környezetben vállalható feladatainak az áttekintésére összehívtuk a bankok illetékes szakértőit, valamint a Budapesti elvek előkészítésében aktív szerepet vállaló ügyvédi iroda, a CMS képviselőjét. Az egyeztetésen résztvevők komoly kritikákat fogalmaztak meg az ajánlás, mint „szoft” jogi eszköz kötelezettséget előíró természetével, illetve az ehhez kapcsolódó morális kockázattal; a bevezetés módjával és ütemezésével; valamint a hatókörével kapcsolatosan. Az ellenvetéseket az MNB-nek szeptember elején küldött, a szakértőkkel egyeztetett levélben foglaltuk össze. Ezt követően az MNB az összes érintett szereplő részvételével egyeztetést hívott össze, amelyen kifejtette, hogy ragaszkodik az ajánlás bevezetéséhez, de a tervezetet a Bankszövetség és a bankok javaslata alapján több ponton módosította. Az MNB hangsúlyozta, hogy a szándéka szerint az ajánlást nem ró minden körülmények között kikényszeríthető kötelezettséget a hitelezőkre, s ezt a módosított szövegben is jobban kiemeli.

Az ajánlás bevezetése decemberben várható és a szöveg véglegesítését megelőzően a jegybank hozzávetőleg 1 hónapos konzultációt tart az érdekeltekkel.

Az általános fogyasztóvédelmi elvek alkalmazásáról szóló új MNB ajánlás tervezete

Az MNB Fogyasztóvédelmi igazgatósága a 2013. október 1 előtt kiadott ajánlások felülvizsgálatának keretében áttekintette és egy dokumentumban aktualizálva összefoglalta a Felügyelet alábbi fogyasztóvédelmi tárgyú ajánlásainak ma is aktuális rendelkezéseit.

- A fogyasztók pénzügyi szervezetek általi tájékoztatásáról szóló 15/2001. számú PSZÁF ajánlás,
- a PSZÁF Felügyeleti Tanácsának a lakossági hitelezés előzetes ügyfél-tájékoztatási és fogyasztóvédelmi elveiről szóló 9/2006. (XI. 7.) számú ajánlása, valamint
- a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének az általános fogyasztóvédelmi elvek alkalmazásáról szóló 1/2011. (IV. 29.) számú ajánlása.

Az új ajánlás tervezetére különösen sok észrevétel érkezett a Bankszövetség tagjaitól. A kapott észrevételek közül a lényegesebbeket külön levélben, a kisebbeket magában a szövegben jelölve küldtük meg az MNB-nek.

³ Out of Court Restructuring

A Bankszövetség álláspontja szerint a tervezet a korábbi ajánlások összedolgozása során az időközben elfogadott jogszabályi változásokat (pl. Fhtv., Hpt.) nem vették teljes körűen figyelembe, így azok rendelkezéseivel néhány helyen ellentétes az ajánlás, máshol viszont ajánlott elvárásként fogalmazza meg az időközben jogszabályi rendelkezésbe foglalt kötelezettségeket. A jogszabályi változások követésének elmaradása folytán számtalan olyan rendelkezés található a tervezetben, amely tekintetében nem egyértelmű, hogy a - már most is létező, jogszabályban rögzített tájékoztató anyagokhoz képest - milyen többletkövetelményt vár el az ajánlás a pénzügyi szervezetektől. Az ajánlás megfelelő alkalmazásához elengedhetetlennek tartottuk annak tisztázását, hogy az oldalakon keresztül részletezett tájékoztatási kötelezettségek mennyiben fogalmaznak meg többletkövetelményt. A tisztázást szövegszerű módosítási javaslataink mellett, részletes indoklással is segítettük.

Kiemeltük továbbá, hogy az ajánlás elvárásai, különösképp a tájékoztatásra vonatkozó elvárások bizonyos szolgáltatások, pl. követeléskezelés esetén nehezen alkalmazhatóak. A legtöbb esetben ugyanis az adós fizetési képessége és hajlandósága határozza meg például a vele megkötendő megállapodás tartalmát, ezekben az esetekben összefoglalók, kivonatok kidolgozása indokolatlan és értelmezhetetlen.

Az MNB október 24-én tette közzé a 10/2016. (X.24.) sz. ajánlását a pénzügyi szervezetek számára a fogyasztóvédelmi elvek alkalmazásáról címmel. Az ajánlás alkalmazását az MNB 2016. december 01-jétől várja el.

A BUBOR jegyzéssel kapcsolatos fejlemények

A jegybank március végi szándéknyilatkozatának megfelelően az MNB és a Magyar Forex Társaság Jegyzései Bizottsága előkészítette a BUBOR, BIRS és HUFONIA referenciakamatok jegyzésével kapcsolatos 2014. júniusi háromoldalú (MNB-MFT-Bankszövetség) együttműködési megállapodást megszüntető és a jegyzés adminisztrációjának MNB általi átvételét szabályozó új megállapodás tervezetét. Ez alapján az MNB 2016. november 1-től veszi át az adminisztrátori feladatokat és 2021. november 1-ig látja el azokat a megállapodásban foglaltak szerint. A dokumentum tartalmazza továbbá az MFT által az átadással összefüggésben meghatározott alábbi fő követelményeket:

- A BUBOR felhasználása továbbra is ingyenes marad. A Bankszövetség kérésére az MNB a megállapodásban deklarálja a referenciakamatok közjóság jellegét.
- Amennyiben az MNB a későbbiekben úgy dönt, hogy az említett referenciakamatok adminisztrációját nem kívánja tovább ellátni, akkor elsődlegesen az MFT jogosult azt átvenni. A Bankszövetség kérésére a megállapodás tartalmazza, hogy amennyiben egy ilyen esetben az MFT sem kívánja átvenni a referenciakamatok adminisztrációját, akkor azt - az egyéb szereplőket megelőzően - a Bankszövetségnek kell felajánlani.
- Az MNB referenciakamatokkal kapcsolatos szakmai kérdésekbe konzultációs szinten bevonja a kamatjegyző bankokat.

A megállapodást a felek 2016. szeptember 12-én hagyták jóvá.

Az MFT Jegyzési Bizottsága az átadásig (október 31-ig) ellátja a korábbi megállapodás szerinti feladatokat, de a zökkenőmentes átadás-átvétel, valamint az érintett referenciakamatok adminisztrációjának átvételét követő, megfelelő szakmai irányítás érdekében az MNB megalakította a Referenciakamat Jegyzési Bizottságát, amelynek alakuló ülésére szeptember végén került sor. A Bizottság ülésein állandó meghívottként az MFT Szakmai Bizottságának delegáltjai és a Bankszövetség képviselője is részt vesznek.

A 2017. évi adatszolgáltatási követelmények

2017-ben a hitelintézeti szektor vegyes számviteli rendszer (IFRS, illetve nemzeti szabályozás) szerint vezeti majd a könyveit, és ezért a jövő évi adatszolgáltatások jelentősen átalakulnak. Az év elején az MNB és a tagbankok szakértőiből álló bankszövetségi munkacsoport a főbb adattáblákat (mérleg és eredménykimutatás, illetve a kapcsolódó részletes hitel- és betéti termék táblákat) határozta meg, nyárra pedig a többi, rendszeresen küldendő jelentés is elkészült.

A **változtatásokat** részben az indokolta, hogy **a táblák a számviteli kerettől függetlenül mindenki által kitölthetők legyenek** (például a derivatív ügyletek mérlegben, illetve mérlegen kívül történő megjelenítése a szóban forgó számviteli rendszerekben eltérő). Másrészt pedig **az MNB** a monetáris szabályozási, a felügyelési, és a fogyasztóvédelmi **feladatainak az ellátásához egyre több új adatot/információt igényel**. Többek között részletesebb adatot, vagy új jelentést kérnek a folyósított hitelekéről, a saját tulajdonú értékpapírokról, a pénzforgalmi bevételek szektorok szerinti részletes kimutatásáról, a pénzforgalmi visszaélésekről, valamint a panaszkezelésről.

A jegybank a hitelintézeteket a nyár elején arról is értesítette, hogy 2018-tól az EBA⁴ ITS szerinti jelentéseket (COREP+FINREP) **XBRL formátumban tervezi előírni**, és az új adatfogadó és feldolgozó informatikai rendszerét már ennek megfelelően fejleszti. Az XBRL formátum bevezetése megfelel az Európai Bankhatóság elvárásának, amelynek célja, hogy az egységes szabványok és technológiák alkalmazása által javuljon a statisztikai adatok minősége és gyorsuljon az adattovábbítás. Az MNB - az elvárásoknak megfelelően - több éve XBRL formátumban jelent az EBA-nak, a bankszettortól beérkező adatokat erre a formátumra alakítja. Az, hogy 2018-ra - az eddigi egyponstos adatkonverzió helyett - minden egyes hitelintézetnek át kell alakítania az adatszolgáltatási rendszerét, újabb informatikai fejlesztést, többletfeladatot és plusz költséget támaszt. Az MNB által tervezett átállási határidő ráadásul egybeesik az IFRS-re történő kötelező áttéréssel. A szektorra háruló indokolatlan többletterhelés elkerülésére az XBRL áttérés elhalasztását kezdeményezték.

VII. Pénzforgalom

Az EU Bankszámla irányelvének (PAD⁵) hazai átültetése (alapszámla, bankszámla-váltás)

Az EU 2014-ben fogadta el az ún. „Bankszámla” irányelvét, amely előírta a tagállamoknak, hogy

- bankjaik kínálatában szerepeljen egy vonzó szolgáltatási kör, kedvező díjért biztosító **alapszámla** (amelyet elsősorban a banki szolgáltatásokat eddig igénybe nem vevőknek kínálnak),
- a bankok úgy nevezett „egyablakos” rendszerrel, az új bank szolgáltatásaként kínálják ügyfeleiknek az egyszerűsített **bankváltást** (azaz ne kelljen a régi bankot is felkeresni e célból), illetve
- a bankváltási döntést segítő, objektív alapon **össze lehessen hasonlítani a különböző banki fizetési számlák díjait**.

Az első két cél implementálási határideje 2016. szeptember közepe volt. A bevezetésért felelős tárca csak július végén kezdte meg az egyeztetést a jelentős felkészülési időt és banki fejlesztést igénylő szabályozásról, és a vonatkozó rendeletek is csak augusztus végén jelentek meg. (Sürgős jelzésünkre a jogalkotó belátta az eredeti határidő tarthatatlanságát, ezért a jogszabályokban szereplő alkalmazási határidők október közepére/végére tolódtak.)

A kormányzat egy **ingyenes alapszámla** biztosítását is célul tűzte ki, de a szociális számla feltételrendszerének a kialakítását 2017 januárjára halasztotta.

Az alapszámla és a bankváltás területén - más uniós tagországokhoz hasonlóan - már évek óta létezett bankszövetségi önszabályozás. Ezeket a duplikáció elkerülése érdekében a Bankszövetség Elnöksége a rendeletek hatályba lépéséhez igazodóan visszavonta.

⁴ European Banking Authority: Európai Bankhatóság

⁵ Payment Accounts Directive

A kormányrendeletek megjelenését követően a Bankszövetség konzultációt szervezett tagjai részére a témafelelős Nemzetgazdasági Minisztérium szakértőinek a bevonásával, illetve a még nyitva maradt kérdésekről állásfoglalást kért a tárcától. Az egyeztetések során számos kérdésre sikerült közös megoldást találni, de sok probléma továbbra is fennmaradt. A legfontosabb vitapontok a következők:

Alapszámla

- Miként viszonyul az alapszámla rendeletben előírt készpénzfelvételi lehetőség a Pénzforgalmi törvényben biztosított kétszeri ingyenes készpénzfelvételhez? (Az NGM szerint ezek függetlenek egymástól.)
- Miként tehet eleget a bank azon előírásnak, hogy az általa kínált alapszámlát kellő részletességgel és megfelelően dokumentálva összehasonlítsa az általa kínált többi számlával?
- Milyen díjszabással kínálhatja a bank az alapszámlához szervesen hozzátartozó azon szolgáltatásokat (például bankkártyához sms küldés, vagy limit-módosítás), amelyek nem részei az alapszámlának? (A tárca szerint ezt ingyen kellene biztosítaniuk a bankoknak.)

Bankszámla-váltás

- Nincs egyértelműen definiálva a korábbi banktól az újhoz átkerülő két alapszolgáltatás (a beszedés és az ismétlődően bejövő jóváírás), ami komoly zavarokat okozhat a megvalósítás során.
- Az NGM nem tartotta szükségesnek a bankváltást megakadályozó banktechnikai okok listájának a meghatározását, ami eltérő banki gyakorlatokhoz vezethet.
- Nem talált az NGM jogi megoldást az irányelv azon zavaró, a Pénzforgalmi törvénnyel ellentétes előírására, amely szerint a régi banknak - egy ügyfele által megadott időpont után - meg kell tagadnia az ügyfele számlájára érkező jóváírást.

A nyitott kérdésekről a beszámoló készítésekor még folytak az egyeztetések a GIRO-val és az NGM-mel. A bankváltás gyakorlati megvalósításában nagy segítséget jelent, hogy a GIRO Zrt. vállalta a folyamat részbeni automatizálását és a bankközi üzenetek szabványosítását.

A tranzakciós illetékkel kapcsolatos kúriai döntés

A Kúria 2016. januári döntése egy 2014-ben, indult per végére tett pontot. A per egy közigazgatási határozat felülvizsgálatára irányult, amelyet a Magyar Nemzeti Bank fogyasztóvédelmi jogkörében hozott. Az MNB a határozattal megtiltotta a pénzügyi tranzakciós illeték fogyasztókra történő áthárítását és fogyasztóvédelmi bírság kiszabása mellett elrendelte a díjtöbblet fogyasztók részére történő visszatérítését. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletét követően az ügy a Fővárosi Törvényszék elé, majd felülvizsgálati kérelemmel a Kúriához került.

I. A Fővárosi Törvényszék **díjszámítás módjának megváltoztatását** érintően született, a számlavezetőnek kedvező ítélete a lényegét tekintve a következő érveken alapul:

- A jogalkotó a tranzakciós illeték ügyfélre történő áthárítását nem tiltja. A tranzakciós illeték a hitelintézet költségét megemelő költségvetési bevétel, amelynek alapjául az ügyfél rendelkezése szerint megmozgatott pénzösszeg szolgál, tehát a tranzakciós illeték az ügyfél rendelkezéséhez kapcsolódik, ezért **a tranzakciós illeték az ügyfelet terheli**.
- A tranzakciós illeték bevezetése jogos indokul szolgál ahhoz, hogy ezt a költségelemet a hitelintézet a szolgáltatási díjainak kialakításánál figyelembe vegye.
- A végrehajtott díjemelések összege nem haladta meg a tranzakciós illeték mértékét, emiatt a hitelintézetnek plusz bevétele nem keletkezett.

- A fix díj helyett alkalmazott fix+%-os díjak csak az illeték mértékét tükrözték, az ügyfelek ezt meghaladó hátrányt nem szenvedtek.

II. **A nulla forintos tranzakciós díjak megemelését** illetően:

- A hitelintézet bármilyen szolgáltatását bármilyen okból adhatja ingyen (díjmentesen, ingyenesen, nulla forintért, stb.).
- Törvényi kötelezettség nélkül nem elvárható, hogy a hitelintézet ingyenesen mást terhelő (lásd I. pont: az illeték az ügyfelet terheli) olyan illetéket vállaljon át, amely saját üzemi működési körén kívül, a szerződés megkötését követően merül fel. Ezért a nulla forintos díj tranzakciós illeték mértékének megfelelő megemelése nem számít új díj bevezetésének.

A Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott döntése hatályában fenntartotta a Törvényszék másodfokú ítéletét és elutasította az MNB felülvizsgálati kérelmét.

Az egyetemes szolgáltató váltásokból adódó CSOB feladatok

A Bankszövetség aktív koordináló szerepet tölt be az egyetemes szolgáltató váltások terén, a csoportos beszedést érintő kérdések kezelésében. Míg korábban gáz- ill. áramszolgáltatásbeli változások jelentettek feladatot, ezúttal a hulladékgazdálkodás szervezeti kereteiben történtek nagymértékű változások, valamint egy újabb jelentős szolgáltató csere történt a gázszolgáltatók között (TIGÁZ-FŐGÁZ). Célunk az volt, hogy e szolgáltatások esetében - megfelelő jogi és információs háttér biztosításával - **a csoportos beszedéssel fizető több százezer banki ügyfél helyett, a bankjuk írja át a beszedésre jogosító felhatalmazásokat** az új szolgáltató javára, elkerülve ezzel az ügyfelek felesleges terhelését.

A különböző felek közti egyeztető munkánk keretében:

- tárgyaltunk a régi és az új szolgáltatóval a váltások jogi háttéréről, illetve a mindkét fél számára elfogadható ütemezésről,
- egyeztettünk az új szolgáltató számlavezető bankjával, hogy a beszedési felhatalmazások megváltoztatásához szükséges adatokat milyen üzenetformátumban adják át a csoportos befizetést teljesítő lakossági ügyfelek számlavezető bankjainak,
- részt vettünk a bankközi adatforgalmi teszt megszervezésében,
- az ütemezés véglegesítésénél különös gondot fordítottunk arra, hogy az ügyfelek számlavezető bankjainak elég idejük legyen a tömeges méretű felhatalmazások átírására.

A fenti szempontok figyelembe vételével elkészített váltási ütemtervet véleményeztettük a Pénzforgalmi munkacsoport szakértőivel, majd - gondos, szakszerű végrehajtás kérve - megküldtük tagbankjainknak.

Bankkártya aktualitások

○ *Kártyapiaci alapadatok*

Az MNB adatai alapján 2016 második negyedében hazánkban először haladta meg az érintőkártyákkal végrehajtott **bankkártyás fizetések száma** a hagyományos kártyás vásárlási tranzakciókét. Az érintőkártyák 59 százalékos arányt képviselnek. A POS terminálok mintegy 70 százaléknál lehet használni a gyors és kényelmes érintéses fizetést. A hazai kibocsátású fizetési kártyák közel 9 milliós száma, és ezen belül a betéti kártyák közel 85 százalékos aránya gyakorlatilag nem változott az elmúlt időszakban. A **fizetési kártyás vásárlási forgalom** elmúlt években tapasztalt dinamikus bővülése az év második negyedében is folytatódott. A forgalom emelkedése elsősorban az érintéses fizetések nagymértékű elterjedésének valamint az internetes vásárlások bővülésének köszönhető. A hazai kibocsátású kártyákkal a magyarországi elfogadói hálózatban lebonyolított

vásárlási tranzakciók közel 120 millió darabos száma 21 százalékot meghaladóan, a mintegy 819 milliárd forintos összértéke pedig több mint negyedével nőtt az előző év azonos időszakához képest.

- *Csalási események*

Az MNB aktuális kimutatása szerint 2016 első negyedében **a fizetési kártyás visszaélések** számában a kibocsátói oldalon 60 százalékos emelkedés látható, értékükben pedig körülbelül kétharmados (270 millió forint) a növekedés az előző év azonos időszakához viszonyítva. Ugyanakkor a teljes vásárlási forgalomhoz képest a visszaélési arány a darabszámot tekintve nem éri el a 0,01 százalékot, az értékre nézve pedig a 0,04 százalékot - ami európai szinten is nagyon jónak mondható. A visszaélések továbbra is leginkább a kártya fizikai jelenlétét nem igénylő (CNP⁶) tranzakciókhoz kapcsolódnak: az esetek 79 százaléka, míg az okozott kár több mint 74 százaléka köthető ehhez a forgalomhoz. A tranzakciók irányát tekintve pedig elsősorban a határon átnyúló forgalom érintett, a darabszámot és az okozott kárt tekintve egyaránt 80 százalékot meghaladó a nemzetközi forgalomhoz kapcsolódó visszaélések aránya. Sajnos az elmúlt hónapokban tovább súlyosbodott a **telefonos nyereményjátékos csalások** gyakorisága. A csalás lényege, hogy az elkövetők a Szerencsejáték Zrt., valamelyik bank, vagy mobilszolgáltató nevében felhívják az ügyfeleket, és a cégek által szervezett nyereményjátékokra hivatkozva ráveszik őket, hogy ATM-ekről a bankkártyáikkal általuk megadott mobilszámokat töltsenek fel. A Bankszövetséghez tagbankjainktól beérkezett statisztikák szerint az elkövetők csak az idei év első félévében több száz embert tévesztettek meg, akik panasszal éltek bankjuknál (301 ügyféljelzés, összességében több 10 milliós ügyfélkárrel). Szakértői becslések szerint a valódi – be nem jelentett - esetek száma ezres nagyságrendű lehet, 100 milliós nagyságrendű értékben. A Bankszövetség több alkalommal szervezett átfogó egyeztetést a tagbankok csalási szakértőivel, az ORFK, a mobiltelefon-szolgáltatók, valamint a Szerencsejáték Zrt. illetékes munkatársai bevonásával. A probléma kezelése érdekében hatósági fellépést kérve megkerestük a Belügyminisztériumot.

- *Üzleti kártyák workshop*

Az NGM előadóiak részvételével szeptember 7-én workshop-ot szerveztünk az üzleti kártyákat érintő szabályozási aktualításokról, áttekintve az üzleti kártya használat szélesebb ösztönzésének (nyeremény, új termékjellemzők kidolgozása szabályozói támogatás, stb.) a lehetőségeit.

- *Egyenlő bánásmód - Fogyatékos ügyfelek kezelése*

Június végén megjelent a *fogyatékos ügyfelek pénzügyi szolgáltatással kapcsolatos azonos elbánását szabályozó rendelet (22/2016. NGM rendelet)*, amely stratégia alkotását írta elő a hitelintézeteknek a fogyatékos ügyfelek minél tudatosabb, odafigyelő kiszolgálásának az érdekében. A rendelet előírásainak a megvalósítását, a banki felkészülést a Pénzforgalmi munkacsoport mellett a Bankkártya munkacsoport is támogatta. A jövőben a „legjobb gyakorlatok” megosztása e témában az NGM által szervezett Fogyatékosügyi Bizottság munkáján keresztül valósulhat meg.

A Pénzforgalmi Irányelv (PSD2⁷) implementálása

A hatályos pénzforgalmi irányelv nem kezelhette azokat az innovációkat, amelyek az elmúlt években születtek és első sorban az e-kereskedelemhez kapcsolódnak. Az új dekádban három olyan tevékenység terjedt el, amelynek lényege, hogy a fizetési láncba új szereplő, harmadik fél szolgáltató

⁶ Card not present

⁷ Payment Services Directive

(TPP⁸) - ékelődik be az ügyfél és a fizetési számlát vezető pénzforgalmi szolgáltató közé. Szolgáltatásának lényege, hogy az ügyfél (fizető fél, vagy a fizetést kezdeményező kedvezményezett) a TPP közreműködésével kapcsolódik számlavezetőjéhez a fizetés kezdeményezése (PIS⁹), az összesített számlaegyenleg lekérdezése (AIS¹⁰), vagy a TPP által kibocsátott fizetési kártyával történő fizetés céljából. Ezek a műveletek azt igénylik, hogy az ügyfelek személyes biztonsági kódjaikat a harmadik felek részére átadják.

A PSD2-nek ezekre a - korábban a pénzforgalom jogi meghatározásába bele nem tartozó - szolgáltatásokra és szolgáltatóikra, és utóbbiaknak a fizetési számlát vezető pénzforgalmi szolgáltatókkal történő kapcsolódására vonatkozó felelősségi, és nem utolsósorban biztonsági követelményekre kellett szabályokat alkotnia. Tekintettel arra, hogy a fizetések biztonsága kulcskérdés a megváltozott fizetési láncban, az Európai Bankhatóság a PSD2 keretében felhatalmazást kapott a részletszabályok (szabályozási technikai sztenderd (RTS¹¹)) kidolgozására. Az RTS az ügyfél hitelesítést (2018-tól alapkövetelmény lesz az **erős ügyfél hitelesítés** (SCA¹²)) és a pénzforgalmi szolgáltatók közötti **biztonságos kommunikáció** (SC¹³) követelményét állította középpontjába. Az RTS tervezetet az EBA augusztusban, októberi válaszadási határidővel bocsátotta nyilvános konzultációra.

○ *Az Európai Bankföderáció (EBF¹⁴) Pénzforgalmi Bizottsági ülése*

Az EBF Pénzforgalmi Bizottsága legutóbbi ülésén a PSD2 alkalmazása kapcsán a következő főbb témaköröket tárgyalta:

- Az Európai Bizottság illetékes szakterülete áttekintette és - kevés megjegyzéssel - gyakorlatilag jóváhagyta az **EBF** e célra létrehozott szakértői csoportjának a 2018-tól alkalmazandó **PSD2 értelmezésére, végrehajtására vonatkozó útmutatóját**. (Ezt a szakanyagot a Bankszövetség is megkapta és a Pénzforgalmi munkacsoport titkársága minden munkacsoport tagnak megküldte.)
- Európai szinten az „Application Programming Interface” (API) kialakítása jelenti az egyik fő megoldandó kérdést. Ez az **interfész** hivatott biztosítani az e-kereskedelem kulcsszereplője, a harmadik fél szolgáltató (TPP) és az e-kereskedelemben vásárló, számlabirtokos ügyfél számlavezetője közti bizalmas, titkos adatokat tartalmazó kommunikációt. A PSD2 értelemszerűen csak ezen adatáramlás/kommunikáció elvi alapjait fektette le, a részletek kidolgozásáért felelős EBA is inkább részletes követelményrendszert, értelmezési tartományt, iránymutatásokat dolgozott ki, így még túlságosan tág tér (s így vitatható/vitatandó terület) maradt a technikai megvalósításokra. Nem tisztázott, hogy sikerül-e egységes páneurópai megoldást találni, vagy esetleg összekapcsolható nemzeti megoldások születnek. Az sem dőlt még el, hogy e kérdésben kizárólagosan banki, közös banki és TPP, vagy hatóság vezérelte megoldás születik.
- Nyilvánvaló problémát jelent, hogy az EBA szabványt legkorábban 2018 júliusától lehet csak bevezetni, holott az irányelv rendelkezéseit már 2018 januárjától alkalmazni kell.

○ *Az irányelv végrehajtását segítő EBA szabvány véleményezése*

A szabvány tervezetet illetően a Magyar Bankszövetség három munkacsoportja – a Kártya-, a Pénzforgalmi-, és az IT Biztonsági munkacsoport - is érintett, ezért az RTS tervezet közösen került feldolgozásra. A munka első lépéseként az MBSZ felkérte az MNB Pénzügyi Infrastruktúrák

⁸ Third Party Provider

⁹ Payment Initiation Service

¹⁰ Account Information Service

¹¹ Regulatory Technical Standard

¹² Strong Customer Authentication

¹³ secured communication

¹⁴ European Banking Federation

Igazgatóságát (amely részt vett az RTS kidolgozásában), hogy a tagbankok széleskörű részvételével tartott szakmai fórum keretében foglalja össze és mutassa be a leendő sztenderd tartalmát, és adjon útmutatást a fogalmak és követelmények helyes értelmezését illetően.

Ezt követően tagbankjaink szakértői megfogalmazták írásos válaszaikat a tervezet (draft) részét képező, EBA által feltett kérdésekre. A kérdések az SCA alkalmazására, a személyes hitelesítő elemek védelmére, az interfész/ek/re, a biztonságos kommunikáció és azonosítás követelményeire, továbbá a pénzforgalmi szolgáltatásokat végző vállalkozások tevékenységének engedélyezésére vonatkoztak. Az összeállított válaszok kapcsán ismételten konzultáltunk az MNB szakértőivel a még megerősítésre szoruló értelmezésekről és az EBA-hoz intézendő nyitott kérdéseinkről. Ennek figyelembe vételével az MBSZ véglegesítette és határidőre megküldte a RTS tervszöveggel kapcsolatos hazai pénzforgalmi szolgáltatói véleményt.

A SEPA¹⁵-val kapcsolatos fejlemények

- *A SEPA Végdátum rendeletével kapcsolatos szakmai és kommunikációs támogató terv végrehajtása*

A SEPA Munkabizottság már 2015 nyarán összeállította és ősszel elindította 13 hónapra szóló szakmai és kommunikációs támogató programját. A program célja kettős volt; egyfelől szakmai támogatást nyújtani a pénzforgalmi szolgáltatók felkészüléséhez a SEPA Végdátum rendeletben¹⁶ (VDR) foglalt követelmény rendszer teljesítéséhez, másfelől eleget tenni a rendeletben előírt tájékoztatási kötelezettségnek: tájékoztatni a széles nagyközönséget és azon belül a pénzforgalmi szolgáltatók lakossági és vállalati ügyfélcsoportjait az euro-fizetések terén a 2016. október 31-től beálló változásokról.

A munkabizottság a pénzforgalmi szolgáltatók szakmai felkészülésének támogatását az MBSZ honlapján is elérhető **Tájékoztató füzet** közzétételével, proaktívan, még 2015. október elején megkezdte, majd később **szakmai fórum** keretében részletesen be is mutatta a pénzforgalmi szolgáltatóknak.

Ugyancsak a pénzforgalmi szolgáltatók felkészülését segítette az a részükre megküldött egységes dokumentum, amely a vállalati ügyfelek tájékoztatását célozta, és a szabvány-konverzió kérdését volt hivatott kezelni; valamint az a két részből álló (2016 második és harmadik negyedévében végzett) **kérdőíves felmérés**, amely a Tájékoztató füzet témáira összpontosított (úgy mint a fizetési modellekhez történő csatlakozás, a vállalati kötegelte megbízások kezelése, az úgy nevezett IBAN-only és az ügyfél tájékoztatás).

A széles nagyközönség, illetőleg a lakossági és vállalati ügyfélkör tájékoztatására az írott és elektronikus sajtóban jelentek meg cikkek az eltervezett negyedéves ütemezésben: Ideje felkészülni a SEPA-ra (VG); Fontos határidő közeleg – Készülhetnek a magyar cégek (portfolio.hu); Jó hír a bankok ügyfelei számára (Privátbankár.hu, *megjelenés alatt*) címekkel. A tájékoztató jellegű cikkek mellett a Gazdaság és Pénzügy (GÉP) idei negyedik számában az euro és a SEPA kialakulásának elmúlt 15 évét is feldolgoztuk.

- *Új csatlakozók a SEPA Schemekhez*

A SEPA Végdátum rendelet egyik főszabálya az, hogy 2016. október 31. után az euró fizetésekre szóló megbízásokat az euro zónán kívüli tagállamok pénzforgalmi szolgáltatói is csak a rendeletben előírt szabványok és szabályok alkalmazásával bonyolíthatják le. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy azoknak a pénzforgalmi szolgáltatóknak, amelyek részt kívánnak venni a páneurópai euró pénzforgalomban,

¹⁵ Single Euro Payment Area: Egységes Euro Fizetési Övezet

¹⁶ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 260/2012/EU RENDELETE (2012. március 14.) az euro átutalások és beszedések technikai és üzleti követelményeinek megállapításáról és a 924/2009/EK rendelet módosításáról

regisztrálniuk kell magukat azokban a SEPA fizetési modellekben (2008-tól az átutalási-, és 2009. novemberétől az alap-, illetve a vállalkozási beszedés), amelyeket az Európai Pénzforgalmi Tanács (EPC¹⁷) alakított ki, működtet és igazgat.

A pénzforgalmi szolgáltatók regisztrációs eljárását tagállami szinten a NASO¹⁸-k hivatottak támogatni. Ezt a feladatot a Magyar SEPA Egyesülettől átvéve, 2014-től az MBSZ SEPA Munkabizottságának NASO munkacsoportja látja el. A hazai pénzforgalmi szolgáltatók zöme már a modellek - első sorban az átutalási modell - indulásakor regisztrált; de 2016 harmadik negyedévében, a végdátumra történő felkészülés keretében (véltetően az EPC által előírt szeptember végi regisztrációs határidőnek betudhatóan) egy újabb, kisebb jelentkezési hullám volt tapasztalható. Az EPC által közölt, október 14-től érvényes állapot szerint **a SEPA átutalási modell már 24 hazai tagot számlál, míg a beszedési modelleknek két hazai résztvevője van.**

A SWIFT éves globális konferenciája (SIBOS)

A SWIFT '70-es évek óta tartó történetében az idei SIBOS volt a 39-dik és egyben a harmadik, amely Genfben került megrendezésre, a szokásoknak megfelelően nagy érdeklődés mellett; több mint nyolc ezer résztvevővel és kettőszáz kiállítóval, köztük számos fintech vállalkozással. Ez volt az első alkalom, amikor a hazai Tulajdonosi és Felhasználói Csoportot az MBSZ delegáltja képviselte.

A rendező ezúttal is a pénzügyi közösséget leginkább foglalkoztató témát - **a pénzügyek helyét a változó ökoszisztémában** - állította a rendezvény középpontjába: „Transforming the Landscape” - címmel. Az erős változást érzékeltető cím alapvetően négy szempontból mutatta be azokat a - digitalizáció, a különféle innovációk és a pénzügyi bűnözés okozta - kihívásokat, illetve a kihívások versenyre gyakorolt rendkívül erős hatásait, amelyekre a „hivatalos” pénzügyi világ szereplőinek reagálnia kell. A négy aspektust a banki szolgáltatások, a szabályoknak való megfelelés, a banki szolgáltatások kultúrája és az értékpapírok területe jelentette, ezek mindegyike egy-egy nap fő témáját is adta. A plenáris ülések keretében a legnevesebb szakértők foglalták össze tapasztalataikat, esetenként vázolva a felmerülő problémák kezelésére szolgáló a legjobb gyakorlatokat. A négy témakör közül – az olyan innovációk mellett, mint például a blockchain és a hozzá szervesen kapcsolódó distributed ledger technológia; az azonnali fizetési rendszerek terjedése; a mobiltelefonos bank(fiók)rendszert kiváltó hatása a nagy területű és lélekszámú, egyéb infrastruktúrát nélkülöző régiókban - **a kiberbűnözés megakadályozása és kezelése volt a leghangúlyosabb.** Ennek talán legismertebb közvetlen oka a Banglades-i központi bank esete, amelyben a nem megfelelő biztonsági eszközök és eljárások következtében a bank SWIFT kapcsolatán keresztül vált hekkerek áldozatává. Ebből az esetből kiindulva a SWIFT kidolgozta és meghirdette ügyfél biztonsági programját (CSP¹⁹), amelynek végrehajtására a SWIFT vezérigazgatója és biztonsági vezetője hívta fel minden tagját és felhasználóját. (A CSP a jövő évtől a hazai Tulajdonosi és Felhasználói Csoport számára is kiemelt feladat lesz.)

A biztonságon - mint főkérdésen - túl a SIBOS legfontosabb üzenete az volt, hogy a SWIFT (ahogy eddig is) fő értékeit – a szakmai kiválóság; a tagságban, mint közösségben megtestesülő érték és potenciál; valamint az újítás - fogja képviselni a jövőben is az egyre sokrétűbb kihívásokat jelentő globális digitális környezetben.

¹⁷ European Payment Council

¹⁸ National Adherence Support Organisation

¹⁹ Customer Security Programme

VIII. Adózás, számvitel

MBSZ javaslatok az adótörvény módosítására

2016 harmadik negyedében az alábbi főbb témákban az Adómunkacsoport keretében több alkalommal egyeztettünk és számos jogszabályt módosító javaslatot is előkészítettünk:

- Az IFRS áttéréshez kapcsolódó adójogszabályok módosítására az alkalmazhatóság segítése érdekében
 - a *helyi adókról szóló 1990. évi C. törvényben* a helyi iparüzési adóra (HIPA) vonatkozó résznél az IFRS HIPA nettó árbevétel kategória elemének egyszerűbben kezelhető meghatározására (40/D §) két újabb alternatív javaslatot tettünk.
 - A *társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvényhez* készített indítványaink azt célozták, hogy a számviteli elszámolási módszertanok (IFRS vagy hazai számviteli szabály (HAS)) és a választható áttérési időpontok különbözősége (2017. január 1. vagy 2018. január 1.) ne okozzon jelentős különbséget az adókötelezettségben.
- Az *elszámolási törvénnyel összefüggő társasági adószabályt érintően* kidolgozott szöveg pontosítási javaslatunk azt célozta, hogy törvényi szinten is egyértelmű legyen, hogy a fogyasztóval történt MNB módszertan szerinti elszámolás eredménye a kapcsolódó adó-visszatérítés kiszámításakor is irányadó.
- A *banki különadó szabályához* kapcsolódóan számos kérdésre állásfoglalást kértünk mind az elkülönítetten adózó befektetési szolgáltatási tevékenységre, mind pedig a lízing tevékenységre vonatkozóan, mivel a törvényszöveg számos ponton bizonytalan és adókockázatot jelent a jogalkalmazóknál. Emellett kezdeményeztük, hogy a pénzügyi vállalkozások különadója versenysemleges módon, a bankadóval azonos mértékben csökkenjen, vagy legalább kerüljön maximalizálásra, mert az aránytalan adómérték akadályt gördít a jelentős arányt képviselő nemteljesítő hitelportfóliók szabályozók által is sürgetett kitisztítása elé.
- Indítványoztuk a *tartós befektetési szerződés (TBSZ) szabályának* kiigazítását; kértük, hogy befektetőbarát módon biztosítsák a lejáró TBSZ meghosszabbításánál a részleges összegű továbbvitel kedvezőbb feltételekkel történő lehetőségét.
- A *nemzetközi adózási adatcsere folyamat* keretében előírt eljárások és jelentési kötelezettségek tekintetében is kérdéseket/javaslatokat küldtünk az adóhatósághoz és az illetékes Nemzetgazdasági Minisztériumhoz.

A 2017 évi IFRS áttérés bejelentésének módja

A hitelintézeteknek a *számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 114/C. paragrafusa* szerint az IFRS-ek szerinti éves beszámolóra történő áttérést legalább 90 nappal az áttérést megelőzően kötelező bejelenteniük a jegybanknak és az állami adóhatóságnak. Így 2016. szeptember 30-ig kellett az áttérésre vonatkozó döntést bejelenteni azoknak a hitelintézeteknek, amelyek már 2017. január 1-től a nemzetközi számviteli sztenderdek szerint készítik éves beszámolójukat. Az MNB Hitelintézeti felügyeleti igazgatósága hivatalos levél formájában postai úton, a jogszabályban előírt könyvvizsgálói jelentést is csatolva várta az átállásra vonatkozó bejelentést. A NAV-nál az általánosan használt változás-bejelentésre rendszeresített nyomtatványt kitöltve, az IFRS-ek alkalmazásának kezdő időpontját megjelölve kellett bejelentkezni.

IX. Bankszövetségi fejlemények

Pénz7 – Felkészülés, 2017 évi tervek

2016-ban a Magyar Bankszövetség második alkalommal csatlakozott az Európai Bankföderáció által meghirdetett, közel 30 európai ország részvételével lezajlott pénzügyi tudatossági projekthez. Az Elnökség július 4-ei támogató döntésének köszönhetően az MBSZ megkezdte a 2017-es rendezvénysorozat előkészítését. Lényeges tudnivalók, új elemek:

- A Pénz7 pénzügyi programjának szervezői az EMMI megbízásából a Magyar Bankszövetség és a Pénziránytű Alapítvány.
- A tematika 2017-ben kibővül a vállalkozásfejlesztési ismeretekkel, amely témában társszervező az NGM illetve a JAM²⁰.
- 2017-ben először a témahetek bekerültek a tanév hivatalos rendjébe, így az előző évekhez képest már most megnövekedett érdeklődés mutatkozik az iskolák felől.
- Az év tanrendjét augusztusban kiküldte az EMMI, így szükséges, hogy a korábbi 4 hónap helyett előbb megkezdve, 7 hónapos koordinációs időszakkal támogassuk a programot. (2016. szeptember 15-től 2017. április 15-ig)
- A 2017-es Pénz7 pénzügyi témája a „Bankoljunk okosan!” elnevezést kapta, és a fizetésforgalmi tudnivalókat (bankszámla, bankkártya, netbank) foglalja össze a diákok különféle korcsoportjainak.

A Bankszövetség fő feladatai a központi koordináció, a nyitóesemény megszervezése és a banki önkéntesek toborzása és felkészítése. Az MBSZ meginvitálta tagintézményeit, hogy egységes feltételrendszer szerint megvalósított „kiegészítő” programelemekkel csatlakozzanak a Pénz7 programsorozathoz. A program elnökségi szponzora: Hegedüs Éva, elnökségi tag. Az operatív irányítással megbízott vezető: Kovács Levente, főtítkárs.

Kommunikációs statisztika és aktualitások

A három hónapos időszak alatt az online sajtóban mintegy 690 alkalommal szerepeltünk. A nyomtatott megjelenések száma körülbelül 250 publikáció volt, míg az elektronikus médiumokban hozzávetőleg 170 alkalommal esett szó a Magyar Bankszövetségről. Összességében a negyedév során több mint 1110-szer jelentünk meg a magyarországi médiumokban, ami meglehetősen intenzív időszaknak minősíthető.

A negyedév során több főtítkársi nyilatkozatban, interjúban és szakmai megszólalásban hívtuk fel a figyelmet a szektort érintő aktualitásokra. A főtítkársi nyilatkozatok és interjúk főbb témái: a fizetési késedelembe esett jelzáloghiteles ügyfelekkel történő újbóli kapcsolatfelvétel folyamata; a magáncsöd igénybevételevel kapcsolatos várakozások, tapasztalatok; valamint a bankszektor fejlődési iránya, a digitalizáció látható és várható hatásai. Megszólalásaink során emellett foglalkoztunk a SEPA előírások vállalati ügyfeleket érintő tudnivalóival, a alapszámlával kapcsolatos szabályozással és gyakorlattal, az ingatlanközvetítői jutalécsökkenés beépülésével, valamint a nyári szezonálisnak megfelelően több tájékoztató nyilatkozatot adtunk az online banki és kártyabiztonság témakörében.

²⁰ Junior Achievement Magyarország Oktatási, Vállalkozásszervezési Alapítvány

Az előzőekben nem említett munkabizottságok, munkacsoportok

○ *Adatvédelmi munkabizottság*

Az Adatvédelmi Munkabizottság a NAIH elnökének Bankszövetségben tett látogatását követően elkészítette az adatkezelési tájékoztató első tervezetét. Ezt követően személyes konzultációt kértünk az audit eljárás lefolytatásával kapcsolatban az Audit osztály vezetőjétől. A konzultáción megjelölték az anyag továbbfejlesztésének lehetséges irányait. A munkabizottság szeptemberi ülésén erről részletes vitát folytattunk, azt követően megkezdtek az anyag átdolgozását.

A munkabizottság javaslatára levélben kerestük meg a Nemzetgazdasági Minisztériumot *a fogyasztó személyek pénzügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférését előíró szabályokról* szóló 22/2016. (VI.29.) NGM rendelet végrehajtásával összefüggő adatvédelmi kérdésekkel.

○ *Agrár munkacsoport*

Az Agrár munkacsoport a harmadik negyedévben többször is ülésezett és megtartotta első Szakmai napját. A Szakmai napon - a Szentistváni Mezőgazdasági Zrt., a Baromfi Terméktanács, a Bigecs Farm Sertésenyésztő Kft. valamint a Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács előadói egyebek mellett tájékoztatást adtak a baromfiágazat jelenlegi és jövőbeli helyzetéről, a sertéságazat tendenciáiról, illetve a tejágazat aktualitásairól. Az ülést követően a résztvevők megtekintették a vendéglátó gazdaság takarmánykeverő üzemét és a szárító-, tisztító-, tároló telephelyét.

A munkacsoport kialakította az álláspontját az Agrár Széchenyi Kártya Konstrukciók keretében nyújtott, egyes kedvezőtlen piaci helyzetben lévő agrárgazdasági ágazatok átmeneti támogatásáról szóló FM rendelet tervezetére vonatkozóan.

Egyeztetett a Közraktározás-felügyelettel és a Magyar Közraktári Szövetséggel a közraktározás korszerűsítésének fő irányvonalairól. E témakörrel kapcsolatos megbeszélések előreláthatóan a következő negyedévekben is folytatódnak.

A munkacsoport üléseket részletes konzultáció, a szakmai javaslatok alapos megvitatása követte.

○ *Jelzálogbank munkacsoport*

A Jelzálogbanki munkacsoport feladata a jelzálog-hitelintézeteket érintő közös szakmai érdekek feltárása és képviselete, valamint a jelzáloglevél tőkepiaci sikerének előmozdítása. A munkacsoport kétszintű, a Főbizottság a stratégiai döntésekért, míg az alábbi szakmai albizottságok a szakmai munkáért, az egyes témák részletes kivitelezésért felelnek.

A Magyar Bankszövetség az Európai Jelzálog Szövetségben (EMF²¹) és Európai Jelzáloglevél Tanácsban (ECBC²²) viselt tagsága alapján szoros együttműködés indult el a Munkacsoport és a fenti szervezetek között. A Főbizottság október 3-án Mr. Luca Bertalot EMF, ECBC főtákar meghívása alkalmával fektette le a közös uniós együttműködés kereteit, amely alapján a szakértői Bizottságok megkezdtek a szakmai munkát.

Az átalakításos önálló zálogjogra vonatkozó szabályok október 1-jével léptek hatályba, amelyhez kapcsolódóan a **Jogi albizottság** a *Polgári törvénykönyv módosításáról szóló törvény, az Ingatlan nyilvántartási törvény, a Díjtörvény, és végrehajtási rendeletek* módosítására tett javaslatot. A jelzálog átalakítási folyamat adminisztratív terheinek csökkentését célzó törvénymódosítás november 4-én került kihirdetésre. Az Albizottság az MNB által kidolgozott átalakításhoz kapcsolódó egységes ügyfélértesítő (nyilatkozat és tájékoztató) elkészítésében is aktívan közreműködött.

²¹ European Mortgage Federation

²² European Covered Bond Council

A 3. negyedévben az **Értébecslési albizottság** munkájának fókuszában a *termőföldnek nem minősülő ingatlanok hitelbiztosítéki értékének meghatározásra vonatkozó módszertani elvekről* szóló PM rendelet statisztikai alapú értékelésével kapcsolatos tapasztalatok megvitatása állt.

A **Tőkepiaci albizottságnak** a készülő uniós jelzáloglevél irányelv kidolgozásában való részvétel a kiemelt célja, így a harmadik negyedévben a jogalkotás korai szakaszában az Európai Bankhatóság előkészítő anyagának véleményezésére került sor. Az Albizottság a soft bullet végtörlesztéses jelzáloglevelek nemzetközi (uniós) tapasztalatait, valamint jelzáloglevelek hitelminősítésére vonatkozó gyakorlatot is vizsgálja.

- *Kis- és középbanki fórum megalakulása*

Szeptember elején az érintett tagok kezdeményezésére a szövetség keretein belül kis- és középbanki fórum alakult, amelynek vezetője Hegedűs Éva, az MBSZ elnökségének kis- és középbankok köréből választott tagja. A fórum első ülésének a vendége dr. Windisch László, az MNB felügyeletért felelős alelnöke volt. Az alelnök előadásában felvázolta a kis- és középbankok bankrendszerben betöltött jelenlegi szerepét. A jövőre vonatkozó lehetséges stratégiákról szólva úgy vélte, hogy az 500 milliárd forint alatti mérlegfőösszeggel jellemezhető kis- és középbankok elsősorban specialistaként lehetnek sikeresek. A banki működéssel (például az egyre kiterjedtebb szabályrendszernek való megfeleléssel, vagy az informatikai fejlesztéssel) kapcsolatos költségek egyre nőnek, ezeket a kisebb intézmények csak a piaci rések megtalálása és magas színvonalú kiszolgálása révén képesek előteremteni. Az előadást követő konzultáción arról is szó esett, hogy a felügyelet milyen eszközökkel (például mintaszabályzatok közreadása) segíthetné a kis- és középbankokat, illetve hogy az érintettek mely területeken (például informatikai fejlesztés) működhetnének együtt a hatékonyság javítása érdekében.

- *KKV munkacsoport*

A KKV munkacsoport a harmadik negyedévi ülésén tájékoztatást kapott a KAVOSZ Zrt. képviselőitől a Széchenyi Támogatást Megelőlegező Hitel (SZTM) és a Széchenyi Önerő Kiegészítő Hitel (SZÖK) termékekről. A megbeszélésen a SZÖK és az SZTM hitelek alapvető feltételeit mutatták be, ezt követően az ülésen megfogalmazott kérdések kerültek megvitatásra.

A munkacsoport írásban egyeztetett a Miniszterelnökséggel az EU-s pályázatok lebonyolításával kapcsolatos kérdésekről, valamint javaslatokat küldött a Miniszterelnökségnek a vonatkozó 272/2014. (XI. 5.) Kormányrendelet módosítására.

A Növekedési Hitelprogram harmadik szakaszának II. pillére keretében felvett euró hitel természetes devizafedezet fennállásának az ellenőrzéséhez tartozó igazolásminta kapcsán a munkacsoport megbeszélést folytatott az MNB-vel és a Magyar Könyvvizsgálói Kamarával.

Ezen túl a *közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény* kapcsán számos alkalommal írásban konzultált a Közbeszerzési Hatósággal.

- *Lízing munkacsoport*

A Lízing munkacsoport a harmadik negyedévben a jogi munkacsoport bevonásával megtárgyalta a Hpt. 69.§ és 72.§ bekezdésének módosításához kapcsolódó javaslatcsomagot a közvetítői díj szabályozását érintően. A Kúria jövőbeni követelésen alapított zálogjogról szóló Gfv.VII.30.086/2016/8. számú végzése is napirendre került, amely szerint a csődtörvény 49/D.§ (1) bekezdése alapján a felszámolás kezdő időpontja előtt eltelt időre vonatkozó bérleti díj zálogjoggal terhelt, míg a felszámolás kezdő időpontja után keletkezett bérleti díjra a hitelezőnek már nem áll fenn a zálogjoga, hanem az a felszámolási vagyron részét képezi.

A munkacsoport megvitatta a központi hitelinformációs rendszerről szóló 2011. évi CXXII. törvény 11. § (1) bekezdésére vonatkozó BISZ Zrt. állásfoglalást, amely arra vonatkozik, hogy a késedelembe esés

napját arra az időpontra kell a KHR-ben feltüntetni, amikor a kiegyenlített tartozás eléri az akkor hatályos minimálbér összegét, ettől az időponttól számítandó a 90 nap késedelem.

A munkacsoport tájékoztatást kapott a Nemzetgazdasági Minisztériumtól a Magyarország 2017. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2016. évi LXVII. törvény 223. §-ával kapcsolatban, miszerint *a panaszkezelésre, a közvetítő előzetes tájékoztatási kötelezettségére vonatkozó kormányrendelet* tervezet hamarosan elkészül, és hatálybalépésének dátuma 2017. január 1-je lesz.

A Lízing munkacsoport ***Okmányirodai almunkacsoportja*** a harmadik negyedévben több alkalommal ülésezett. A munkacsoport fő feladata, hogy összeállítson egy javaslatcsomagot az okmányirodai ügyintézés sztenderdizálása céljából, mivel a kormányablakok eltérő és napról-napra változó gyakorlati eljárásrendje és követelményrendszere a pénzügyi lízing keretében finanszírozott gépjárművek átírása során mindennapos problémát okoz. A munkacsoport tagjai összeállítottak egy háromoldalas mintadokumentumot, amely a pénzügyi lízingszerződés és az adásvételi szerződés főbb tartalmi elemeit mutatja be.

- *Makrogazdasági munkacsoport*

Júliusban kezdeményeztük, hogy a korábbi gyakorlat szerinti - a tagok között a makrogazdaság aktuális állapotáról és a várakozásokról tartott - egyeztetések kerüljenek kibővítésre az MNB és az NGM vezető makro közgazdászainak meghívásával és a velük való konzultációval. A kezdeményezést a hatóságok szakértői pozitívan fogadták és a tagokkal egyetértésben támogatták a fórum félévenkénti megszervezését. A kibővített formában első alkalommal szeptember közepén találkoztak a szakértők. A fórumon a résztvevők egyetértettek abban, hogy a magyar gazdaság rövid távú kilátásai - az áttekintett külső és hazai kockázati tényezők mellett is - alapvetően pozitívak, amelyben jelentős szerepe van annak, hogy a nettó export mellett a belső fogyasztás válik a gazdasági növekedés egyre meghatározóbb húzóerejévé.

- *Pénzmosási munkacsoport*

A Pénzmosási munkacsoport korábbi elnöke távozott az őt delegáló tagintézményből, emiatt július 19-én elnökválasztást tartott a tagság és Bácsfalvi András választotta meg elnöknek, aki korábban az Exim Bank, 2016 júliusától az MKB Bank compliance igazgatója.

Az új elnök javaslatot tett a munkacsoport következő évi munkatervére, hangsúlyozva, hogy a legnagyobb feladat a közeljövőben a IV. AML Direktíva²³ implementálásában való aktív közreműködés, a pénzmosás elleni küzdelemről szóló törvény módosításának támogatása lesz. A munkacsoport ezen túl az újabb termékek pénzmosási kockázataira, a hatósági megkeresésekkel kapcsolatos fejleményekre, valamint a jelenleg tapasztalható pénzmosási trendekre koncentrálni majd. A IV. AML Direktíva implementálásával kapcsolatos együttműködés az NGM szakértőivel megkezdődött; a munkacsoport képviselői meghívást kaptak az NGM Pénzmosás Elleni Szabályozási Alcsoportjának soron következő ülésére, amelyen az NGM szakértői az irányelv átültetéséről tartottak rövid tájékoztatót.

²³ 4th Anti-money Laundering Directive (2015/849/EU)

I Globális szabályozás

I.1 Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB²⁴)

A Pénzügyi Stabilitási Tanács a G20 országok vezetőinek szeptemberi hangzoui csúcstalálkozója előtt közzétette az FSB elnökének Mark Carney-nak a G20-akhoz írt levelét, illetve az FSB – a pénzügyi szabályozói reformok bevezetéséről és hatásairól szóló, második – éves jelentését. Az *elnöki levél négy fő pontja* a következő volt:

- A G20-ak által elhatározott pénzügyi reformok működnek, a pénzügyi rendszert érő sokkok fényében is hatékonyan bizonyulnak, inkább tompítják, mint erősítik a sokkhatásokat.
- A pénzügyi rendszer változóban van, a bankok helyett inkább a piaci finanszírozásra támaszkodik, ami fontos pozitív fejlemény, de ugyanakkor új sérülékenységeket is felvet, amelyeket az FSB kezelni kíván, a rugalmas piaci alapú finanszírozást támogató munkájával.
- A reformok teljes körű, konzisztens és azonnali implementálásához a G20 vezetők folyamatos támogatása szükséges, különösképp a „túl nagy, hogy veszni hagyják” (TBTF²⁵) probléma kezelését célzó kritikus intézkedések bevezetéséhez.
- Az elmúlt évek fejleményei rámutatnak a rugalmasabb rendszert - beleértve a fenntartható, határokon átnyúló befektetésekre alapuló globalizációt - támogató új intézkedések fontosságára.

A második alkalommal elkészített *éves jelentés szerint* a szabályok implementálása folyamatos, de nem egyenletes, és a reformok hatására megerősített rugalmasságnak köszönhetően a globális pénzügyi rendszer jó állapotban van. A legnagyobb nemzetközileg aktív bankok számottevően stabilabbak, mint a válság előtt és teljesítik a Bázeli III szabályozás tőke megfelelési és likviditási sztenderdjeit, úgy hogy közben fenntartották a reálgazdaság hitelezését. A TBTF szabályok bevezetése a legtöbb G-SIBs²⁶-nél előrehaladt, de sok munka van még hátra a hatékony szanalási rezsim felépítése és a határokon átnyúló cégek szanalási terveinek működővé tétele területén. A pénzügyi piacok stabilitásának a megerősítésében ugyancsak fontos eredményeket értek el, de az OTC piacok reformját, valamint az árnyékbanki tevékenység piaci finanszírozássá való átalakítását érintően még sok a teendő.

A jelentés az előző évi beszámolóban feltárt három kérdéskör elemzésére is sort kerít, így vizsgálja a piaci likviditást; a reformok hatását a feltörekvő piacokra és a fejlődő gazdaságokra; illetve egy nyitott és integrált globális pénzügyi rendszer fenntartásának a lehetőségét.

A jelentés a G20 vezetők által - a reformok teljes körű, megfelelő időben történő és konzisztens bevezetése érdekében - kezelendő fő problémákra is rávilágít. Így kezdeményezi, hogy a G20-ak (i) adjanak jogilag érvényes felhatalmazást az információk határokon átnyúló megosztására, annak érdekében, hogy a külföldi szanalási akciók azonnali hatállyal, hatékonyan működhessenek; (ii) szüntessék meg az OTC derivatív tranzakciók kereskedési adattárházaknak történő jelentésének, valamint a hatóságok adatokhoz való hozzáféréseinek a jogi akadályait; (iii) távolítsák el a bevezetési törekvéseket hátráltató egyéb jogi, adat és kapacitás korlátokat.

A fentebb tárgyaltakon túl az FSB a *harmadik negyedév során az alábbi jelentéseket publikálta*:

- Helyzetjelentés a kamatláb benchmarkok reformjára vonatkozó javaslatok implementálásáról
- A vállalatirányításra vonatkozó G20/OECD elvek szakértői elemzése, összehasonlítása

²⁴ Financial Stability Board: a pénzügyi szabályalkotás legmagasabb nemzetközi testülete

²⁵ too-big-to-fail

²⁶ Globally Systemically Important Banks: rendszerszempontról fontos globális bankok

- Vitaanyag a központi szerződő felek szanalási tervezéséről és helyzetjelentés a központi szerződő felekre vonatkozó munkaterv végrehajtásáról
- Kiegészítő iránymutatás a szanalási tervezéshez és ötödik jelentés a szanalásról
- Helyzetjelentés és akcióterv a levelező banki tevékenység csökkenésének az elhárítására
- Helyzetjelentés az OTC derivatív piaci reform implementálásáról és a kereskedelemre vonatkozó adatszolgáltatás akadályainak az elhárításáról
- Közös IMF, FSB és BIS publikáció a hatékony makroprudenciális politika elemeiről
- Második helyzetjelentés az üzletviteli kockázat mérséklését célzó intézkedésekről
- Helyzetjelentés az adathiányok megszüntetésére vonatkozó G20 kezdeményezés második fázisáról

I.2 Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS²⁷)

I.2.1 A Bazel III szabályozás véglegesítésével kapcsolatos vélemények, álláspontok

Augusztus végén a kanadai az európai és a japán bankszövetség közös levelet írt a BCBS elnökének, amelyben a belső minősítésen alapuló IRB modellek használata mellett érveltek. A levélírók kifejezték elkötelezettségüket a már elért tőkeszint fenntartása és a TLAC²⁸ előírások fokozatos teljesítése mellett. Ugyanakkor rámutattak, hogy a Bázeli Bizottság készülő új sztenderdjei - nevezetesen „A (hitel) kockázattal súlyozott eszközök változékonyságának a csökkentése” (az IRB javaslat) és az azzal összefüggő „A hitelkockázat sztenderd módszerének a felülvizsgálata” (SA javaslat) – káros hatással lennének a levélíró szövetségek gazdaságára és bankrendszerére, változatlan kockázati szint mellett jelentősen növelnék a tőkekövetelményt és szükségtelenül korlátoznák a bankok hitelezési képességét.

A bankok az elmúlt időszakban jelentős erőforrásokat szenteltek a belső módszerek használatának (a szükséges folyamatok kiépítésének és ellenőrzésének) és értékes tapasztalatokra tettek szert a nemteljesítésre és a veszteségre vonatkozó becslések értékelésében, míg az illetékes felügyeleti hatóságok a belső minősítésen alapuló modellek ellenőrzésében szereztek gyakorlatot. A bankszövetségek véleménye szerint a helyes irány az IRB modellek megerősítése lenne, előnyeik megőrzésével. A BCBS módosított szabványaiival kapcsolatban leszögezik, hogy

- Az SA javaslat nem eredményezheti a tőkekövetelmények növekedését;
- Újra kell gondolni az IRB javaslatban szereplő alsó korlátot (az áttételi ráta már így is egyfajta korlátozó szerepet játszik);
- Ne korlátozzák az IRB modellek használati körét (legfőképp a vállalati hiteleknel).

Az Európai Bankföderáció augusztus végén a médiával is ismertette a szakmai zsargonban „Bazel IV”-nek nevezett szabályozás véglegesítéssel kapcsolatos fenntartásait. Leszögezte, hogy a Bazel III szabályozás implementálását befejezettnek tekinti, az európai bankrendszer elérte az egyezményben eredetileg lefektetett célokat. Bemutatta, hogy a Bázeli Bizottság további javaslatai nagymértékben (az alapszcenárión végzett számítás szerint 55%-kal) megnövelnék az európai bankok tőkeszükségletét; ismertette, hogy az európai bankrendszer sajátosságaiból miért következnek a versenysemlegességet biztosító alacsonyabb kockázati súlyok; valamint felvázolta, hogy mit kell tenni annak érdekében, hogy az európai bankok számára elfogadható szabályozás szülessen.

Úgy tűnik, hogy a versenysemlegességet érintő érveket a média nagy része is elfogadta és magáévá tette. Nagyon fontos, hogy az európai bankokra ne ragadjon az a stigma, hogy kedvezményes tőkekövetelményt élveznek, miközben a rájuk nehezedő szabályozói nyomás legalább akkora, mint a többi joghatóságban.

²⁷ Basel Committee on Banking Supervision

²⁸ total loss-absorbing capacity: teljes veszteségviselő kapacitás

Szeptember 11-én a GHOS²⁹ sajtóközleményt adott ki a pénzügyi válság után elhatározott reformok véglegesítéséről. A közlemény értelmében a BCBS - pontosan nem meghatározott tartalmú- előre haladást ért el a kockázattal súlyozott eszközök túlzott változékonyságának a csökkentésében. A GHOs megvitatta és értékelte a kumulált hatásvizsgálat eredményeit, és megerősítette, hogy a Bizottságnak oda kell figyelnie, hogy az általános (overall) tőkekövetelmény ne növekedjen szignifikáns módon.

Szeptember közepi ülésén a BCBS is úgy ítélte meg, hogy az általa javasolt változtatások túl nagy hatással lennének a szabályozói tőkeszükségletüket belső modellel megállapító bankokra. (A kiszivárgott információk szerint az európai vélemény igen határozott volt, és a hatások csökkentése érdekében az újrakalibrálás mellett érvelt.)

A BCBS európai tagjai, a Japánokkal együtt elég erőt jelenthetnek a reform javasolt véglegesítésének a blokkolásához, és ha a BCBS-ben át is menne a változtatás, az Európai Bizottság megtagadhatja a bevezetést, ha az az európai bankok tőkekövetelményének a túlzott növekedésével járna. Valdis Dombrovskis az Európai Bizottság alelnöke - a pénzügyi stabilitásért, pénzügyi szolgáltatásokért és a tőkepiaci unióért felelős (a Brexit döntés után újonnan kinevezett) lett biztos - szeptemberben minden eddiginél nyíltabban beszélt erről. Az Európai Bankföderáció konferenciáján leszögezte, hogy bár az EU Bizottság általánosságban támogatja a BCBS kockázati súlyok megalapozatlan változatosságának a mérséklésére irányuló törekvését, de nem fog támogatni olyan megoldást, amely eltekint a (z európai) banki sajátosságoktól, s amelyet nem igazol megfelelő hatásvizsgálat. Szükséges, hogy a véglegesített szabályozás megfelelően kezelje a jelzálogkölcsonőket, a vállalati-, valamint az infrastruktúra hiteleket. Az EU Bizottság nem hisz a belső modellekkel megállapított tőkeszükséglet sztenderd módszer alapján megállapított alsó korlátozásának a szükségességében; és olyan szabályozást támogat, amely működőképes és nem rontja az EU bankok versenyképességét a globális partnereikhez képest.

Az IMF keretében működő IIF³⁰ ugyanakkor azt szorgalmazza, hogy a BCBS legyen transzparens a szabályozási keretek véglegesítése során. Egyetértenek azzal, hogy a Bankfelügyeleti Bizottság tartsa be azt a GHOS által lefektetett és számos más szabályozó (FSB, EKB, stb.) által megerősített feltételt, hogy a változtatások eredményeként az általános tőkekövetelmény ne emelkedjen szignifikáns mértékben. Ezzel egyidejűleg azonban - a szektor képviselőivel együttműködve - a részleteket és az egészet érintően átláthatóvá kell tenni az újra számszerűsítést, a végső csomag hatásainak mérését.

Az információk szerint a BCBS jelenleg a függőben lévő javaslatok - köztük az áttételi ráta szabályozás - újra-számszerűsítésén dolgozik. Az új változatokat várhatóan a GHOs november végi, Santiago de Chile-ben tartott találkozóján mutatják be, míg az elfogadásra a leginkább valószínű scenárió szerint a GHOS januári első ülésén kerülhet sor.

1.2.2 Az értékpapírosítási keretek felülvizsgálata, az egyszerű, átlátható és összehasonlítható értékpapírosítás tőkekövetelménye

A Bázeli III szabályozás véglegesítése egyik lépéseként a BCBS júliusban publikálta az értékpapírosított követelések kezelésének a felülvizsgált kereteit, amely tartalmazza az egyszerű, átlátható és összehasonlítható (STC³¹) értékpapírosítás felügyeleti tőkekövetelményét is. A 2014-es sztenderdet felülíró tőkeszabályozás az STC értékpapírosítás 2015-ben, a IOSCO³²-val közösen kidolgozott kritériumaira épül. A szabvány a kedvezményes kezelés érdekében pótlólagos kritériumok teljesítését

²⁹ Governors and Heads of Supervisions: A bázeli bizottság tagok jegybanki és felügyeleti elnökeinek a grémiuma

³⁰ Institute of International Finance: Nemzetközi Finanszírozási Intézet

³¹ simple, transparent and comparable

³² International Organization of Securities Commissions: az értékpapír piaci felügyelet nemzeti szervezete

írja elő. (Így például kizárja azokat a tranzakciókat, amelyek alapjául szolgáló eszközök kockázati súlya egy bizonyos szintet meghalad.) A többlet előírásoknak való megfelelés pótlólagos biztonságot jelent a tranzakciók teljesítő képességét illetően, ami megalapozza a tőkekövetelmények mérséklését. Az STC értékpapírosított követelések kockázati súlyának az alsó határát a 2015. novemberi konzultációs dokumentumban szereplő 15%-ról 10%-ra mérsékelte a Bázeli Bizottság.

I.2.3 A Bázeli Bizottság harmadik negyedében megjelent további kiadványai

A Fizetési és piaci infrastruktúra bizottság (CPMI³³) - az FSB által meghatározott ütemtervnek megfelelően - technikai jelentést készített a levelezőbanki tevékenységről, amely leírja a megfigyelhető trendeket és elemzi azokat az intézkedéseket, amelyek enyhíthetik a levelező banki tevékenység költségeit, illetve a tevékenységgel kapcsolatos fenntartásokat. Ugyancsak a globális szabályozási munkatervbe illeszkednek a CPMI-vel és az IOSCO-val közös jelentések a központi szerződő felek stabilitásának a megerősítését szolgáló szabályozásokról, valamint az egységes termékazonosító (UPI)³⁴rendszer létrehozásáról. A korábbi gyakorlatnak megfelelően a G20 találkozó előtt a BCBS beszámolót készített a bázeli reformok implementálásáról. A Bazel III előírások teljesítésére vonatkozó szokásos felmérést szeptember közepén publikálták. A hátrányos helyzetű fogyasztók pénzügyi befogadásnak elősegítésére a BCBS az érintett intézményekre vonatkozóan kiegészítette a „Hatékony bankfelügyeletre és szabályozásra vonatkozó alapvető elveket” (Core Principles). A sztenderdek egységes alkalmazásának az elősegítésére a BCBS gyakori kérdéseket és válaszokat tett közzé a nettó stabil finanszírozási mutatóval, a harmadik pilléres közzétételi követelményekkel, valamint a nagykockázati kitettségek mérésének és kontroljának a felügyeleti kereteivel kapcsolatban.

II Európai szabályozás

II.1 Általános keretek

Jean-Claude Juncker az Európai Bizottság elnöke szeptember 20-án, *az unió helyzetéről tartott beszédében* megállapította, hogy „Európai Uniónk - legalábbis bizonyos tekintetben – egzisztenciális válságban van.” A tagállamok között még soha nem tapasztalt ennyire kevés egyetértést, azt, hogy ilyen szűk területen legyenek hajlandók együttműködni egymással. Az elnök véleménye szerint: „A következő 12 hónap döntő jelentőséggel bír egy jobb Európa megvalósítása szempontjából: olyan Európa kell, amely védelmet nyújt, amely megőrzi az európai életformát, amely eszközöket ad polgárainak a kezébe, amely belföldön és külföldön egyaránt garantálja a biztonságot, és amely képes a felelősségvállalásra.” Juncker a következő tizenkét hónapra konkrét európai fellépésekből álló, előremutató menetrendet terjesztett elő. A bejelentett intézkedések számottevő része, az infokommunikációs területre vonatkozott. A pénzügyeket érintően az európai beruházási terv kiszélesítése, az Európai Stratégiai Beruházási Alap kapacitásának a megduplázása volt a legjelentősebb bejelentés.

A szeptember közepén tartott pozsonyi EU csúcsot követően a tagállamok vezetői deklarációban erősítették meg a Brexit utáni együttműködési szándékukat. Üdvözölték a Bizottság elnökének az Unió állapotáról tartott beszédét, és kötelezettséget vállaltak arra, hogy a következő hónapokban egy attraktív - támogatásra és bizalomra érdemes - EU vízióját tárják az állampolgáraik elé. A deklarációt kísérő *Pozsonyi Útiterv* elemei a következők:

- I. Általános helyzetelemzést és célkitűzéseket
- II. Migráció és a külső határok (célok és konkrét intézkedések)

³³ Committee on Payments and Market Infrastructures

³⁴ Unique Product Identifier

- III. Külső és belső biztonság (célok és konkrét intézkedések)
- IV. Gazdasági és szociális fejlődés, ifjúság (célok és konkrét intézkedések)
- V. Az előttünk álló út.

A pénzügyi stabilitásért, pénzügyi szolgáltatásokért és a tőkepiaci unióért felelős biztos, Valdis Dombrovskis a szeptember elején Pozsonyban tartott Eurofi Pénzügyi Fórumon felvázolta a következő időszak legfontosabb pénzügyi szabályozási prioritásait. Ezek értelmében a Bizottság kiemelt figyelmet fordít a Tőkepiaci Unió megvalósításának a felgyorsítására, s ennek részeként a módosított prospektus szabályozás, illetve az egyszerű, átlátható és szabványosított (STS) értékpapírosítás szabályozás elfogadására; a fizetésképtelenség és a csőd (rekonstrukció) egységes európai kezelésére; valamint az európai nyugdíjpiac működési feltételeinek a megteremtésére. A Solvency II szabályozás módosításával a Bizottság azt kívánja elérni, hogy a biztosítási alapok részt tudjanak venni infrastrukturális beruházások finanszírozásában. Az úgynevezett „zöld kötvények” program a fenntartható beruházásokat bátorítja.

A bankszektor működési feltételeit érintően az Európai Betét Biztosítási Rendszer (EDIS) kialakítása; a tőkekövetelmény rendelet és direktíva (CRR/CRD IV) felülvizsgálata; valamint a bankszektor NPL rátájának a javítása van terítéken. A kockázat csökkentés tekintetében fontos fejlemény, hogy egy kivételével minden tagállam átültette a szanálási és a betétbiztosítási irányelveket, ami lehetővé teszi, hogy megteremtsék az Egységes Szanálási Alap (SRF) fiskális támaszát, ami a hiteles bankunió elengedhetetlen feltétele.

Az egységes európai felügyeleti és szabályozási rendszer továbbfejlesztése, koherenciájának és kiszámíthatóságának a biztosítása érdekében felülvizsgálják, hogy a válság idején bevezetett szabályozás a szándékoknak megfelelően működik-e, érvényesül-e az arányosság elve, és csökkenthetők-e a szabályozásnak való megfelelés terhei. Mindezekon túl a jelentési kötelezettségek csökkentése, az EMIR áttekintése és a központi szerződő felekre vonatkozó helyreállítási és szanálási szabályok kialakítása is prioritást élvez.

Az Unió megkezdte az előkészületeket a Brexit tárgyalásokra. A Bizottság „Article 50 Task Force” néven ad hoc munkacsoportot hozott létre, amely a július 27-én kinevezett főtárgyaló, Michel Barnier munkáját támogatja majd. Az Európai Parlament részéről Guy Verhofstadt lesz felelős a területért.

II.2 Nyilvános konzultáció a makroprudenciális szabályozási keretekről

Augusztus elsején az Európai Bizottság nyilvános konzultációt hirdetett, hogy visszajelzéseket és információkat gyűjtsön az európai makroprudenciális szabályozási keretek működéséről. A makroprudenciális szabályozás célja a pénzügyi rendszer egésze stabilitásának a biztosítása, ugyanakkor az EU tagállamok feljogosítása a speciális pénzügyi stabilitási kockázatok kezelésére. Mivel a komplex szabályozási keretrendszer fokozatosan, hosszú évek alatt alakult ki, elkerülendő, hogy a különböző alkotórészek között átfedések és inkonzisztenciák legyenek. A konzultáció során ezért kéri az érdekelt felek (a bankok, a kereskedelmi testületek, az akadémiai kutatók és a fogyasztói szervezetek) véleményét. A makroprudenciális szabályozási keretek jelenleg öt szabályozási elemből - az Európai Rendszerkockázati Testületre (ESRB³⁵) vonatkozó két rendeletből, a tőkekövetelmény rendeletből (CRR), a tőkekövetelmény direktívából (CRD IV) és az Egységes Felügyeleti Rendszerre vonatkozó rendeletből (SSMR) - állnak össze. Az öt alkotóelem átfogó felülvizsgálatával valamennyi lehetséges inkonzisztenciát ki kívánják küszöbölni. A konzultáció magában foglalja a meglévő makroprudenciális eszközök (mint például a tőkepufferek) szűkítésére és finomítására vonatkozó kérdéseket, valamint az ESRB szervezeti felépítésére és az Európai Központi Bankkal való kapcsolatára is kiterjed. A konzultációs periódus október 26-ig tartott, a nyilvános meghallgatásra november 7-én került sor.

³⁵ European Systemic Risk Board

A konzultáció kapcsán Valdis Dombrovskis biztos annak a fontosságát hangsúlyozta, hogy a makroprudenciális keretrendszer érintően megtalálják a nemzeti rugalmasság és az európai szintű koordináció közötti helyes arányt. Növelni kívánják az eszközök hatékonyságát és transzparenciáját, illetve javítani akarják a hatóságok közötti nemzeti és az EU szintű együttműködést – beleértve az ESRB nem banki nemzeti felügyeletével és az ESAs -sal való koordinációját.

II.3 Bankunió

II.3.1 Az Egységes Felügyeleti Rendszer (SSM³⁶), az Európai Központi Bank

Az SSM elnökének beszéde az Eurofi Pénzügyi Fórumon

Danièle Nouy, az SSM igazgató tanácsának elnöke - a már említett Eurofi fórumon - az európai bankszektort érő 2016 évi kihívásokról beszélt. Véleménye szerint a bankszektor érdekes és bizonytalan időkben él, 2008 ősze óta átvészelt a globális pénzügyi válságot, a globális recessziót, az euro övezeti adósságválságot, a kelet-európai geopolitikai feszültségeket és a Brexitet.

Az elmúlt években a bankok sokkal ellenállóbbá váltak, amelynek alapmutatója a bankok tőkéje; a tőke megfelelés a 2012 évi 9%-ról mostanra 13%-ra emelkedett. Ezt az Európai Bankhatóság és az EKB legutóbbi stressz tesztje is megerősítette; azt mutatta, hogy az európai bankok komolyabb stressznek is képesek lennének ellenállni. Mindezt a piacok mégsem fogadják egyértelműen pozitívan; 2016 eddig eltelt időszakában az európai bankok részvényei több, mint 20 %-ot veszítettek értékükből. A befektetők aggodalmát az okozza, hogy az ellenálló képesség (tőkeerő) az éremnek - a mérleg főösszegnek - csak az egyik oldala, a befektetők pedig a bankok nyereségessége miatt izgulnak. Ez a bankfelügyelők számára is fontos szempont, hiszen csak a nyereséges bankok tudják javítani tőkepufferüket, és képesek hosszú távon is stabilak maradni.

A piacokat egyéb okok - a lassú gazdasági növekedés, az élesebb verseny, a strukturális változások (mint például a digitalizáció) - mellett főként két dolog aggasztja: az alacsony kamatlábak hosszú távú időszeke, és a banki mérlegek öröklött eszközei. Az alacsony kamatlábak az európai bankokat különösen erősen érintik, hiszen az euro zóna nagy bankjainak a nettó kamatjövödelme átlagosan teljes jövödelmük több, mint felét teszi ki és az alacsony kamatok hosszú távon bizonyosan csökkentik a nettó kamatjövödelmet. Ebben a helyzetben nyilvánvaló megoldás lenne, hogy a bankok - üzleti modelljüket újragondolva - kamatjövödelmüket más jövödelemforrásokkal helyettesítsék, csökkentseék költségeiket, javítsák költség-jövödelem arányukat. Ennek a figyelembe vételével a digitalizáció inkább lehetőséget, mint kihívást jelent. A bankoknak élniük kell a lehetőséggel, hogy áramvonalasítsák folyamataikat, új termékeket fejlesszenek, új értékesítési csatornákat nyissanak, és új ügyfeleket szerezzenek.

A piacokat az alacsony kamatokon túl a nem teljesítő hitelek (NPL³⁷) is aggasztják. Az európai bankszektor egy részében még mindig magas a nem teljesítő hitelek aránya, ami leértékeli mérlegeket, korlátozza a hitel növekedést és akadályozza a nyereségességet. A mérlegek kitisztítása a bankok felelőssége, de nem oldható meg egyik napról a másikra. Az ECB Bankfelügyelete rövidesen irányelveket bocsát ki a nem teljesítő hitel állományok kezelésére. A bankokon túlmenően egyes országok is tovább javíthatnák jogi és eljárási rendszerüket a work-out elősegítésére.

A fentiekén túl a piacokat egy inkább szerkezeti tényező; a szabályozás is aggasztja. A bankok arra panaszkodnak, hogy a magasabb tőkekövetelmények és a további reformokat illető bizonytalanság sértik a nyereséget. A bizonytalanságot illetően Ms. Nouy egyet ért ezzel, de a tőkekövetelményt érintően nem. A szabályozási reformra szükség volt, mert csak a jól tőkésített bankok képesek finanszírozni a gazdaságot a teljes üzleti ciklus időszakában. A költség-haszon elemzések azt igazolják, hogy magasabb tőkekövetelmény esetén az előnyök felülmúlják a hátrányokat. Ez nem jelenti azt,

³⁶ Single Supervisory Mechanism

³⁷ non-performing loans

hogy a szabályozó által megemelt tőke mindig jobb, teret kell adni a felügyeleti mérlegelésnek és a „2. pilléres” tőkének. A bankoknak szükségük van a szabályozói biztonságra. A Bázeli III reformot az év végére véglegesítik, és a szabályozók arra összpontosítanak, hogy a tőkekövetelmény ne növekedjen számottevően.

Útmutató a nem teljesítő hitelek kezeléséhez

Az Európai Központi Bank 2016. szeptember 12-én nyilvános konzultációt kezdett a bankok nem teljesítő hiteleinek (NPL) kezelésére vonatkozó útmutató tervezetéről. A tervezethez 2016. november 15-ig lehet javaslatokat és észrevételeket tenni, a témában a nyilvános meghallgatást november 7-én tartják. A tervezet az NPL hitelek sikeres kezelésének a fő aspektusaihoz - a stratégiához, a vállalatirányításhoz és a működtetéshez - kínál útmutatást. Bemutatja az ECB Felügyeleti szerve által azonosított legjobb gyakorlatokat, amelyek alapján kialakítják a jövőre vonatkozó felügyeleti elvárásokat.

Az útmutató tervezet szerint a magas NPL aránnyal rendelkező bankoknak az üzleti tervvel és a kockázatkezelési keretekkel összhangban lévő világos - hiteles, megvalósítható és ütemezett - stratégiát kell kialakítaniuk az NPL állományok hatékony kezelésére és végső soron csökkentésére. A stratégiának portfólió szintű mennyiségi célokat és részletes megvalósítási tervet is tartalmaznia kell. A bankoknak alkalmas vállalatirányítási és működési struktúrákat kell kialakítani a hatékony work-out érdekében.

Az irányelv rövid és hosszú távú opciókat mutat be a működőképes hitel átstrukturálásra, amelynek célja a fizetőképesség fenntartható helyreállítása. Az útmutató azokat a politikákat, eljárásrendeket és közzétételi kötelezettségeket is ismerteti, amelyeket a bankoknak az NPL hitelek fedezeteként szolgáló biztosítékok értékelésénél alkalmazni kell.

A felügyelet az útmutató alapján értékeli majd a bankok NPL kezelési gyakorlatát. A konzultációs követő hónapokban véglegesített útmutatót a bankoknak az arányosság elvének, illetve annak a figyelembe vételével kell alkalmazni, hogy az NPL hitelek az adott bank számára milyen súlyos problémát jelentenek. Az útmutatóban lefektetett elveket a nemzeti számviteli szabványokat használó bankoknak is alkalmazniuk kell. Az útmutató bátorítja a szabályozási és a számviteli nézőpontok közelítését.

Helyreállítási tervek

Az Európai Központi Bank szeptember 19-én Frankfurtban workshop-ot tartott a helyreállítási tervezésről, amelynek résztvevői az Európai Bankföderáció bankuniós tagjainak a bankszövetségei és bankjai voltak. A megbeszélésen a helyreállítási tervezéshez kialakított táblázatok tartalmáról és kitöltéséről tárgyaltak. A táblázatokat a helyreállítási tervek tartalmára vonatkozó felhatalmazáson alapuló rendeletnek megfelelően alakították ki, így ezek kitöltése nem jelent pótlólagos követelményt, ugyanakkor hozzásegít az előírásoknak megfelelő, konzisztens helyreállítási tervek kialakításához.

II.3.2 Az Egységes Szanálási Rendszer (SRM³⁸),

Az Egységes Szanálási Testület (SRB³⁹) 2015 évi jelentése

Az SRB a működésére vonatkozó rendelet előírásainak megfelelően az idén első alkalommal készítette el és hozta nyilvánosságra a tevékenységét bemutató éves jelentését. Fennállásának első évében az SRB prioritásai között a szervezet kapacitásának, irányítási szerkezetének a kiépítése, a szanálási feladatkör és kompetencia körülhatárolása, valamint az európai testületekkel való

³⁸ Single Resolution Mechanism

³⁹ Single Resolution Board

szerveződések és együttműködési megállapodások (MoU⁴⁰) kidolgozása szerepelt. Az SRB felelőssége a közvetlenül a hatókörébe tartozó, több mint 120 európai uniós bankcsoport szanalási tervének az elkészítése, megfelelő MREL⁴¹ szintjének a meghatározása, illetve a szanalhatósági akadályok beazonosítása és eltávolítása. Ezeket a feladatokat az illetékes nemzeti szanalási hatóságokkal szoros együttműködésben végzi. 2015 decemberére elkészítették a Válságkezelési Kézikönyv (Crisis Management Manual) első változatát, amely az előkészítéstől a szanalási eszközök meghatározásán és kiválasztásán keresztül, a döntéshozatali végrehajtási fázisig a szanalás valamennyi szakaszát lefedi. Az SRB a TLAC szabályozás európai implementálásában is közreműködik. Az említetteken túl feladatai között tartozik az Egységes Szanalási Alap kezelése, eszközeinek a befektetése. Az Alap a bankok 2015 és 2016 évi befizetései nyomán 10 milliárd euró felett rendelkezik. Az SRB mellett az SRM rendelet értelmében öttagú (+ két póttag) Fellebbviteli Testület (Appeal Panel) működik, amelynél meg lehet támadni az SRB bizonyos döntéseit.

Az elszámoltathatóság és az átláthatóság jegyében az SRB az éves jelentés közzététele mellett az Európai Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Bizottságnak, a bankunióban résztvevő országok nemzeti parlamentjeinek és az Európai Számvevőszéknek is beszámolóval tartozik.

Az Európai Bankhatóság (EBA⁴²) közbülső jelentése a MREL-ről

Az Európai Bankhatóság júliusban közbülső jelentést adott ki és nyilvános konzultációt kezdett a saját tőkére és a figyelembe vehető kötelezettségekre vonatkozó minimum követelményről. A közbülső jelentés - amelynek címettje az Európai Bizottság - információval szolgál az FSB által előírt TLAC szabályozás jövőbeni implementálását célzó jogalkotási javaslatról, valamint a MREL felülvizsgálatáról.

A jelentés - egyebek mellett - az alábbi ideiglenes javaslatokat tartalmazza:

- A MREL követelmény vonatkoztatási alapjának a megváltoztatása (a saját tőke + összes kötelezettségről) a kockázattal súlyozott eszközökre, egy áttételi kitettség típusú támasz egyidejű beiktatásával.
- El kell kerülni, hogy a CET1 instrumentumokat a tőkepufferekbe és a MREL-be egyaránt beszámítsák, és végig kell gondolni a „maximum felosztható összeg” küszöbérték (MDA⁴³ trigger) bevezetésének a következményeit.
- Meg kell erősíteni és ki kell terjeszteni a MREL követelmények megsértése esetén rendelkezésre álló eszköztárat.
- A MREL követelmény számszerűsítésénél a különböző üzleti modelleket annyiban célszerű figyelembe venni, amennyiben eltérő szanalási stratégiákhoz vezetnek. A kalibrációnak minden esetben szorososan az intézmény specifikus szanalási stratégiához kell kapcsolódnia.
- Legalább néhány bankra vonatkozóan kötelező alárendelési előírást kell bevezetni, általánosságban pedig valamennyi hitelező számára meg kell erősíteni a hitelezői hierarchia átláthatóságát és közzétételét.
- Áramvonalasítani kell azokat a nemzetközi elismerési záradékokba beépítendő követelményeket, amelyek megteremtik a válságrendezésbe bevonható (bail-inable) kötelezettségeket.

A közbülső jelentés a finanszírozási kapacitásokra vonatkozó előzetes eredményeket is tartalmaz, de a számításokkal szemben módszertani fenntartások lehetnek, így az eredményeket ennek a fényében kell értékelni.

A közbülső jelentés nem terjed ki a BRRD felhatalmazás egészére, további elemek a végső jelentésben szerepelnek, amelyet - a szándékok szerint - október végéig adtak át a Bizottságnak.

⁴⁰ Memorandum of Understanding

⁴¹ Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities: a saját tőkére és a figyelembe vehető kötelezettségekre vonatkozó minimum követelmény

⁴² European Banking Authority

⁴³ maximum distributable amount

II.3.3 Az Európai Betétbiztosítási Rendszer (EDIS⁴⁴)

Mint azt az előző negyedéves jelentésünk bemutatta az EDIS létrehozását illetően meglehetősen megosztottak a tagállamok és a parlamenti képviselők. A továbblépéshez a Bizottság október végére ígért mennyiségi és minőségi hatásvizsgálatát várják. A bankunió megerősítésére létrehozott Ad Hoc Munkacsoport (AHWP⁴⁵) ugyanakkor folytatta az egyeztetéseket a technikai jellegű kérdések tisztázására. Az AHWP a Bizottság által javasolt biztosítási szakaszokról (viszontbiztosítás, együtt biztosítás, teljes(en közös) biztosítás), illetve a bizottsági javaslat módosítási opcióiról is tárgyalt.

A Tanács és a Parlament egyaránt úgy véli, hogy a további kockázat megosztó döntések meghozatalának - így az EDIS elfogadásának - a kockázat mérséklésben elért előrehaladás az előfeltétele. A kockázat mérséklés területén a Parlament a következő feladatokat azonosította:

- a nemzeti opciók és diszkréciók csökkentése,
- a makroprudenciális keretek áttekintése,
- a nemzeti betétbiztosítási rendszerek harmonizálása,
- a MREL /TLAC szabályozás bevezetése,
- az SRF működőképessé tétele,
- a bail-in szabályozás konzisztens alkalmazása,
- a csődszabályozás összehangolása,
- a nem-teljesítő hitelek kezelése,
- további prudenciális szabályok (áttételi ráta, NSFR, a kockázattal súlyozott eszközök összehasonlíthatósága) bevezetése,
- a szuverén kockázatok kezelése.

A megjelölt szabályozási területeken elért előrehaladást tekintve az EDIS szabályozás elfogadásának az elhúzódása prognosztizálható.

II.4 A Tőkepiaci Unió (CMU⁴⁶) létrehozásának a felgyorsítása

Az Európai Bizottság szeptember közepén közleményt adott ki a tőkepiaci unió létrehozásának a felgyorsításáról, ami három fázisra osztható:

- A már folyamatban lévő - elsőként elhatározott - CMU lépések véglegesítése (prospektus direktíva, értékpapírosítás, kockázati tőke- és szociális vállalkozási alapok)
- A CMU következő fázisának a felgyorsítása (csődszabályozás, adó visszatérítés, Juncker terv az infrastruktúra beruházások támogatására)
- Új prioritások megjelölése (nyugdíjtermékek, akció terv a lakossági pénzügyi szolgáltatásokra, zöld kötvények, a Fin Tech cégek koordinált kezelése, fedezett kötvények, a felügyelet megerősítése), a tőke szabad mozgását akadályozó korlátok lebontása.

A CMU felgyorsítása kapcsán Valdis Dombrovskis egy konferencián a következőket hangsúlyozta:

A tőkepiaci unió mielőbbi megteremtése fontos szerepet játszik a végső bizottsági célok - a növekedés és a foglalkoztatás - előmozdításában. A Bizottság a CMU akcióterv meghirdetését követő évben kidolgozta a prospektus direktíva egyszerűsítésére, az értékpapírosítási piac újraindítására, valamint az európai tőkepiac megerősítésére és a szociális célzatú beruházások támogatására irányuló javaslatait. Ezek hozzásegíthetnek az üzleti szféra, ezen belül a KKV-k forráshoz jutásának a javításához. Jelenleg a Parlamenten és a Tanácson van a sor, hogy az új szabályokat még az idén elfogadják.

⁴⁴ European Deposit Insurance Scheme

⁴⁵ Ad Hoc Working Party

⁴⁶ Capital Market Union

Az alelnök a tőke szabad áramlása korlátainak lebontását célzó az új prioritások között kiemelte a csődszabályozás reformját. A Bizottság javaslatot tesz a hatékony átstrukturálási rezsimek bevezetésére, miközben minősíti a különböző csődszabályozási rendszereket, kiemelve a reformra szorulókat.

A beruházási döntéseket az adózási szempontok is erőteljesen befolyásolják. A Bizottság a tagországokkal együttműködve erőfeszítéseket tesz a kettős adóztatás elkerülésére, a legjobb gyakorlatokat támogató magatartási kódex kialakítására. Meg akarják szüntetni azt a torzulást, hogy adózási szempontból a hitelfelvétel kedvezőbb (lehet) a részvénykibocsátásnál.

A tőkepiaci uniónak a nyugdíjcélú megtakarítási lehetőségeket is szélesítenie kell. Nagy figyelmet fordítanak a lakossági befektetőkre, arra, hogy minél szélesebb körű befektetési lehetőségek közül választhassanak, illetve, hogy lehetőségük legyen az egyes befektetések hosszú távú hozamainak az összehasonlítására. A Bizottság nagy hangsúlyt helyez a hozamokat nagymértékben befolyásoló díjak és jutalékok transzparenciájának a biztosítására. Arra törekszenek, hogy a lakossági szolgáltatások (biztosítás, nyugdíj, hitelezés és betétek) területén is létrejöjjön az egységes európai piac, amiben a Fin Tech szolgáltatók/szolgáltatások kiemelt szerepet játszhatnak.

A prioritások között a pénzügyi szektor alacsony szén felhasználású gazdaságra való áttérésének a támogatása is szerepel, a zöld finanszírozás átfogó európai stratégiájának a kidolgozására szakértői csoportot alakítanak.

II.5 Szerkezeti reform

Valdis Dombrovskis biztos szeptemberben levelet írt a banki szerkezeti reform (BSR⁴⁷) parlamenti jelentéstevőjének és árnyék jelentéstevőinek. A levél leszögezte, hogy a Bizottság továbbra is eltökélt a szerkezeti reform megvalósításában, és felajánlotta a segítséget a parlamenti közös álláspont kidolgozásához.

Az információk szerint az Európai Parlament néppárti frakciója inkább visszavonná a szabályozási javaslatot. Gunnar Hökmar jelentéstevő szerint a javaslatot politikailag blokkolják, s a számos kompromisszum ellenére sem sikerült közös álláspontra jutni. A biztossal való találkozás ennek ellenére nem tartaná haszontalannak.

Az EBF figyelemmel követi az eseményeket, és ha szükségesnek látja ismételten az illetékesek tudomására hozza a szektor véleményét, amelynek értelmében a bevezetett új szabályozások (a nagy bankok felügyeletének a megerősítése, az FRTB⁴⁸, a BRRD, a TLAC/MREL, a CRR/CRD4) fényében felesleges a szerkezeti reform felelevenítése.

II.6 Európai Bankhatóság

II. 6.1 A 2016-os EU stressz teszt eredményei

Az EBA július végén nyilvánosságra hozta a 2016 évi stressz teszt eredményeit. A tesztben 15 EEA ország 51 bankja vett részt az egyes joghatóságok, illetve az EU banki eszközeinek mintegy 70 százalékát lefedően. A teszt célja az volt, hogy közös elemzési keretek között konzisztens módon összehasonlítsák és értékeljék, hogy a nagy európai bankok mennyiben képesek ellenállni a kedvezőtlen gazdasági hatásoknak. Az eredmények azt mutatták, hogy az elmúlt években a szektor jelentősen megerősítette a tőkehelyzetét. A 2015 végi adatok szerint a CET1⁴⁹ tőke megfelelési mutató 13,2%-volt. (Ez a 2014 év végénél 200, a 2011-esnél 400 bázis ponttal magasabb.) A mutató az ESRB által meghatározott kedvezőtlen szcenárió esetén 2018 végére átlagosan 380 bázisponttal

⁴⁷ Banking Structural Reform

⁴⁸ Fundamental Review of the Trading Book: a kereskedési könyv átfogó felülvizsgálata

⁴⁹ Common equity tier 1

9,4%-ra csökkenne. (A csökkenéshez a hitelezési veszteségek -370 bázisponttal, a működési kockázatok -110 bázisponttal, a piaci kockázatok -100 bázisponttal járulnak hozzá, a negatív hatásokat a tartalékképzés előtti eredmények részben ellentételezik.) Az átlagos áttételi ráta a kedvezőtlen scenáriót feltételezve 5,2%-ról 4,2%-ra esne.

A stressz teszt kapcsán nem határoztak meg bukási küszöbértéket. Az eredmények információként szolgálnak a felügyelet számára és orientációt adnak a rendszer tőkéjének a fenntartását, a mérlegek meggyógyítását, illetve a reálgazdaság hitelezését célzó erőfeszítéseknek. Ennek megfelelően a stressz tesztek eredményei a 2016 évi felügyeleti felülvizsgálati folyamat (SREP⁵⁰) fontos inputjai.

A stressz teszt aggregát és bankonkénti eredményei példamutatóan transzparens módon hozzáférhetők az EBA honlapján (bankonként több mint 16.000 adat).

II.6.2 Az EBA elnök bevezetője az Európai Parlament Gazdasági és Monetáris Bizottságának (ECON⁵¹) ülésén

Az EBA elnöke a szeptember 26-i ECON meghallgatásán az EU stressz teszt eredményeire utalva kifejtette, hogy a bankszektor tőkehelyzetének a megerősítése eredményesnek bizonyult, de tovább kell lépni és a szektor megmaradt sérülékenységeit is kezelni kell. Bár a tőke megerősítése megteremtette a mérlegek megtisztításának a feltételeit, az eszközminőség javulása lassú és egyenetlen volt. A nem teljesítő hitelek (NPL) aránya az EU-ban 5,7%, háromszorosa a többi nagy joghatóságban mértnek. Tíz tagországban az NPL arány a 12%-ot is meghaladja. A magas NPL hányad lefelé nyomja az amúgy is gyenge jövedelmezőséget és csökkenti a vállalkozások és a háztartások hitelhez jutását. A magas NPL arány kezelésére az EBA háromirányú intézkedést javasol: (1) az NPL hányad csökkentését célzó felügyeleti nyomás fokozását, mennyiségi és minőségi célok kitűzését; (2) a strukturális - számviteli és adózási – problémák jogalkotási kezelését; és (3) a másodlagos piacok működésének a javítását a rossz hitelek eladhatósága érdekében.

A bankok mérlegét és vállalati struktúráját a BRRD új követelményei is befolyásolják. A szanalási hatóságok a szanalási tervek, a szanalhatósági értékelések véglegesítésén és a MREL elvárt szintjének a meghatározásán, illetve a globális nagybankok számára a Pénzügyi Stabilitási Tanács által előírt TLAC követelmények implementálásán fáradoznak.

Mr. Enria bevezetőjében kitért a kockázattal súlyozott eszközök nem szándékolt variabilításának a csökkentését célzó törekvésekre, az arányosság elve alkalmazásának az erősítésére, a technológiai fejlődés okozta kihívásokra is. Beszélt arról is, hogy a gyakori kérdések és válaszok segítik az egységes felügyeleti gyakorlat kialakítását, anélkül, hogy a bizottsági hatáskörbe tartozó jogalkotás talajára tévednének.

II.6.3 A 2016 második negyedéves kockázati jelentés

Az EBA szeptember végén publikált kockázati jelentése (Risk Dashboard) szerint az európai bankszektorban az alacsony jövedelmezőség és a magas NPL arány jelenti a legnagyobb problémát. A második negyedévben az európai bankok átlagos CET1 tőkemegfelelési mutatója 13,5% volt, némileg (10 bázisponttal) növekedett az egy negyedévvél korábbihoz képest. A változást részben a tőke (a visszatartott nyereség) növekedése, részben a kockázattal súlyozott eszközök enyhe csökkenése magyarázza. A portfólió minősége valamelyest javult (az NPL hányad egy negyedév alatt ugyancsak 10 bázisponttal, 5,5%-ra mérséklődött), de továbbra is aggodalomra ad okot. Az egyes országok adatai nagymértékben különbözőek 1%-tól közel 50%-ig terjednek, a kisebb bankokra magasabb NPL értékek jellemzőek. A nem teljesítő hitelek biztosítékokkal való lefedettsége (43,9%) egy árnyalatnyit (10 bázispont) javult. A nyereségesség nem változott (az évesített ROE 5,7%), de közel 1 százalékponttal alacsonyabb az előző év második negyedévi adatánál. Az országok között különbség

⁵⁰ Supervisory Review and Evaluation Process

⁵¹ Committee on Economic and Monetary Affairs

itt is meglehetősen nagy, a ROE értékek -16%-tól +19%-ig terjednek. A nettó kamatrés bárcsak egy hajszálnyival, de folytatta a csökkenő trendet. A hitel-betét arány szintén mérséklődött, a negyedév végén 120,5% volt.

II.6.4 Jelentési, közzétételi kötelezettségek

Az Európai Bankhatóság felvetette, hogy az egyes bankok felügyeleti jelentéseiből származó információk felkerülhetnének az EBA honlapjára, s ezáltal elérhetővé válnának a széles nyilvánosság számára. Az EBF jelenleg konzultációt folytat tagjaival, az EBA javaslatával kapcsolatos közös álláspont kialakítására.

II.6.5 Az EBA harmadik negyedévben megjelent, további releváns dokumentumai

Útmutatók

Útmutató a felügyelet és a törvény által előírt auditorok közötti kommunikációról (EBA/GL/2016/05)

Végleges útmutató az értékesítési személyzet javadalmazásáról (EBA/GL/2016/06)

Végleges útmutató a nemteljesítés definíciójának az alkalmazásához (EBA/GL/2016/07)

Konzultációs dokumentumok

Konzultációs dokumentum a BRRD szerinti szanálási finanszírozási szabályok megfelelő célszint alapjáról (EBA/CP/2016/08)

Konzultációs dokumentum a nagy kockázati kitettségekhez kapcsolt ügyfelek kezelésére vonatkozó útmutatóról (EBA/CP/2016/09)

Konzultációs dokumentum a várható hitelezési veszteségre vonatkozó hitelkockázat kezelési és számviteli irányelvekről (EBA/CP/2016/10)

Vélemények

Jelentés az Európai Unió szintű (az igazgatóság összetételére vonatkozó) sokféleségi gyakorlatok összehasonlításáról (benchmarking) (EBA/OP/2016/10)

Az áttételi ráta bevezetése az EU-ban (EBA/OP/2016/13)

Jelentés az alapvető finanszírozási hányadosról (EBA/OP/2016/15)

ESAs elutasítás a nem központiag elszámolt OTC derivatívák kezelésére vonatkozó technikai sztenderdek Európai Bizottság által kezdeményezett módosítására

Szabályozási és alkalmazási technikai sztenderdek

Végleges szabályozási sztenderd tervezet az IRB módszertan értékeléséhez (EBA/RTS/2016/03)

Végleges szabályozási sztenderd tervezet a határon átnyúló csoporton belüli támogatás preferenciális kezeléséről (EBA/RTS/2016/04)

A belső módszerek benchmarkjára vonatkozó technikai sztenderdek módosítása

Az ITS validálási szabályok felülvizsgált listája

A befolyásoló részesedésekkel kapcsolatos hatósági információ csere végleges technikai sztenderd tervezetei (EBA/ITS/2016/05)

Jelentések és egyéb dokumentumok

Jelentés a megterhelt eszközökről

Összehasonlító jelentés a szanálási tervek vállalatirányítási rendelkezéseiről és indikátorairól

A 2016 évi átláthatósági gyakorlat részletei

Az EU intézmények kiegészítő elsődleges tőkeelemei (AT1) nyomon követésének (monitoring) a második frissítése

Jelentés a felügyeleti gyakorlatok konvergenciájáról

Jelentés az európai bankszektor nemteljesítő hiteleiről

A kijelölt szanálási hatóságok listája

36 rendszerszempontról fontos globális intézmény indikátorai

Input az Európai Bizottság CRR-CRD4 felülvizsgálatához az Egységes Európai Szabálykönyvvel kapcsolatos Kérdések és Válaszok alapján

A Közös Bizottság jelentése az európai pénzügyi rendszer kockázatairól és sebezhető pontjairól

Felülvizsgált CET1 lista

CRR-CRD4/Basel III nyomon követésének az eredményei 2015. december 31-i adatok alapján